

Miikka Holmavuo

SAHURI JA PELASTAJA
Tehdaspalokunnan ensiapukoulutuksen kehittämis-
työn arviointi

Opinnäytetyö
Hoitotyön koulutusohjelma

Marraskuu 2014

KUVAILULEHTI

MAMK University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 18.11.2014
Tekijä(t) Miikka Holmavuo		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Hoitotyön koulutusohjelma
Nimeke Sahuri ja pelastaja – tehdaspalokunnan ensiapukoulutuksen kehittämistyön arviointi		
Tiivistelmä Opinnäytetyössä arvioidaan Versowood Oy:n Hankasalmen Sahalla 11/2012 – 11/2013 välisellä ajalla pidetyn tehdaspalokunnan ensiaputoiminnan kehitystyö ja siihen liittyvän yhteistoimintaharjoitus onnistumista. Arvioinnissa käytettiin materiaalia, joita saatiin kyselylomakkeista, avoimesta ryhmähaastattelusta sekä omista muistiinpanoistani kehitystyön ajalta sekä harjoituksesta. Arvioinnit saatiin tehdaspalokunnan miehistöltä, SPR:n vapaaehtoiselta jäseneltä sekä pelastustoimen ja ensihoidon tarkkailijoilta. Kyselylomakkeiden analyysissä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Itse arvioin tuloksia käyttämällä havainnoivaa tutkimusmenetelmää, jossa tutkija on itse mukana fyysisesti tutkittavien kanssa. Tämän opinnäytetyön kannalta se oli luontevin valinta, koska itse olin kouluttajana kehitystyössä sekä yhteistoimintaharjoituksessa tarkkailijana kentällä. Sahateollisuus on toimialoista posti- ja kuriiritoiminnan jälkeen riskialttein työpaikka. Hankasalmen Sahan työntekijöistä suurin osa miehiä mikä tilastojen mukaan nostaa myös tapaturman riskiä. Kolmantena tekijänä riskin kasvamiseen on työntekijöiden keski-ikä jatkuva kohoaminen. Näiden tekijöiden perusteella tehdaspalopäällikkö tilasi ensiaputaitojen ja -välineistön kehittämistyön. Kehittämistyössä käytettiin apuna elämyspedagogiikkaa, jossa korostuu oppiminen yksilönä sekä ryhmänä ja yksilön vastuu ryhmän jäsenenä. Tilaajan mukaan kehitystyö oli odotusten mukainen. Kehitystyön tuloksena olivat koulutusrunko, joka liitettiin sahan turvallisuusohjeisiin, ensiapuvälineistön päivittyminen sekä pelastustoimen ja ensihoidon yhteistoimintaharjoitus.		
Asiasanat (avainsanat) tehdaspalokunnan ensiapukoulutus, elämyspedagogiikka		
Sivumäärä 33 sivua + liitteet	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Elina Jouppila-Kupiainen		Opinnäytetyön toimeksiantaja VAPO Timber Oy/Hankasalmen Saha

DESCRIPTION

MAMK University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis 18.11.2014	
Author(s) Miikka Holmavuo		Degree programme and option Degree programme in nursing	
Name of the bachelor's thesis Sawyer and savior – evaluation of first aid's development work for industry fire department			
Abstract This bachelor's thesis includes an evaluation of a development work for industry fire departments first aid services and the co-operation rehearsal which was part of the development work in Versowood LTD's Sawmill of Hankasalmi during 11/2012 to 11/2013. As part of the evaluation were used materials which were obtained from questionnaires, open group interview and from my own notes which were taken down during the development work and rehearsal. Evaluations were given by crew of industry fire department, by volunteer member of SPR and also by observers from rescue services and paramedics. The questionnaire analysis was carried out by using quantitative research method. I examined the results by using observation research method where the researcher is physically among the examined people. It was the most natural choice for this bachelor's thesis because I was the trainer of this particular development work and acted as an observer in the field during the co-operation rehearsal. Sawmill industry is in second place after post- and courier industry if we are thinking of risks of workplaces. The majority of employees in Sawmill of Hankasalmi are men which also increases the risk of accidents according to the statistics. Third factor which increases the risks is ever increasing average age of the employees. In the light of these factors chief of industry fire department ordered development work to be carried out for the first aid skills and equipment. As part of this development work were experiential education methods which highlight the aspect of learning as an individual, as a group and individual's own responsibility as a member of a group. The commissioner of development work was satisfied with the results. The results of the development work produced a framework for the education, the need to update of the first aid equipment and co-operation rehearsal with rescue services and paramedics.			
Subject headings, (keywords) first aid education of industry fire department, experiential education			
Pages 33 pages + appendices	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Elina Jouppila-Kupiainen		Bachelor's thesis assigned by VAPO Timber Oy/Hankasalmen Saha	

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	1
2. TOIMEKSIANTAJA	2
3. KESKEISET KÄSITTEET	4
3.1 Elämyspedagogiikka	4
3.2 Tehdaspalokunnan koulutus	5
4. OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	6
5. OPINNÄYTETYÖN AINEISTON KERUU JA ANALYSOINTI	7
5.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä	7
5.2 Havainnoiva tutkimusmenetelmä	8
6. ENSIAPUKOULUTUKSEN KEHITYSTYÖ	9
6.1 Suunnitteluvaihe	9
6.2 Toteutusvaihe	10
6.3 Ensiapukoulutuksen kehitystyön arviointi	12
6.3.1 Kouluttajan arviointi	12
6.3.2 Kehitystyön arvioinnin kyselylomakkeiden tulokset	13
7. YHTEISTOIMINTAHARJOITUS	17
7.1 Suunnitteluvaihe	17
7.2 Toteutusvaihe	20
7.3 Yhteistoimintaharjoituksen arviointi	21
7.3.1 Auttajien ammattitaito	22
7.3.2 Turvallisuuden tunne	23
7.3.3 Hoitovälineiden käyttö	23
7.3.4 Hoitotyö kokonaisuutena	24
7.3.5 Hoitoketjun pituus	25
7.3.6 Ensisijaisen vamman hoitaminen	25
7.3.7 Tilanteen johtajien tunnistettavuus	26
7.3.8 Johtaminen	27
7.3.9 Yhteistyö	28
7.3.10 Yhteistoimintaharjoituksen järjestelyt	28
7.3.11 Yhteistoimintaharjoitus ensiaputaitojen mittarina	29
7.4 SPR:n jäsenen vapaa palaute harjoituksesta	29

8. POHDINTA	31
LÄHTEET	34

LIITTEET

- 1 Tutkimuslupa Versowood Oy
- 2 Tutkimuslupa SPR ry
- 3 Harjoituksen potilaat ja tavoitteet
- 4 Harjoitussuunnitelma (luonnos 10.6.2013)
- 5 Kyselylomake Versowood Oy
- 6 Kyselylomake SPR ry

1. JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli parantaa VAPO Timber Oy:n (nykyisin Versowood Oy) Hankasalmen Sahan tehdaspalokunnan ensiaputaitoja vuoden verran kestäneellä kehitystyöprojektilla, joka päättyi sahalla pidettyyn yhteistoimintaharjoitukseen. Tähän harjoitukseen osallistui kolmen eri palolaitoksen yksiköitä, yksityisen sairaankuljetusyrityksen kolme ambulanssia sekä Jyväskylän maalaiskunnan pelastuslaitoksen päivystävä palopäällikkö.

Opinnäytetyön tavoitteena on arvioida kehitystyön ja yhteistoimintaharjoituksen onnistumista. Yhteistoimintaharjoituksen jälkeen tehdaspalokunnan miehistölle ja SPR:n vapaaehtoisille osallistujille jaettiin kyselylomakkeet, joiden avulla tein arvion kehitystyön ja yhteistoimintaharjoituksen onnistumisesta. Arvioinnin harjoituksesta antoivat myös pelastustoimen edustaja, joka toimi yhteistoimintaharjoituksen yhtenä pääkoordinaattorina, sekä ensihoitaja, joka oli kanssani arvioimassa ensihoidon toimintaa harjoituksessa. Opinnäytetyössä näiden kyselylomakkeiden vastaukset analysoidaan ja esitetään tilastollisesti. Arvioin kehitystyön onnistumista käyttäen apuna myös avoimesta haastattelusta sekä omista muistiinpanoista saamiani tietoja.

Suomessa palomiehet ovat joko päätoimisia tai sivutoimisia. Päätoimiset miehistöt toimivat pääosin kaupunkien pelastuslaitoksilla. Sivutoimiset miehistöt kuuluvat sopimuspalokuntiin, joiden muotoja ovat vapaaehtoinen palokunta (VPK), puolivakinainen palokunta (PVPK) sekä tehdaspalokunta (TPK). Opinnäytetyön tilaajalla on sahateollisuuslaitoksellaan pieni tehdaspalokuntayksikkö, joka harjoittelee säännöllisesti viikoittain. Vuonna 2012 syntyi ajatus kehittää ensiaputoimintaa systemaattisemmin. Ennen kehitystyötä olin toiminut sahan palokunnan ensiapukouluttajana parin vuoden ajan.

Sahateollisuus on hyvin riskialtis toimiala. Riskialttiutta nostaa Hankasalmen Sahalla henkilöstön keski-ikä jatkuva vanheneminen. Ensiapukoulutuksen kehittämistä tuki myös Juhani Steniuksen (2010) tekemä opinnäytetyö Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitoksen Sopimuspalokuntien ensiauttajien kokemus osaamisesta. Opinnäytetyössä oli arvioitu kyselylomakkeista saatujen tietojen perusteella sopimuspalokuntien omia arvioita osaamisestaan sekä saamastaan koulutuksesta. Tuloksena oli, että ensiapulaitteita osattiin kyllä käyttää mutta ensiauttajat kokivat kuitenkin epävarmuutta osaamisestaan.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että koulutusta ja osaamisen testaamista on liian vähän.

Kehitystyön työkaluna käytettiin elämyspedagogiikkaa, jossa painotetaan mm. yhdessä tekemistä ja yksilön vastuuta ryhmän osana. Juuri tämä vastuun tunteminen on tärkeä osa palokuntakoulutusta. Palokunnassa hälytystehtävillä toimitaan ryhminä, jossa jokaisella miehistön jäsenellä on omat vastuualueensa. Tehtävän kannalta mahdollisimman optimaaliseen suoritukseen päästään, kun jokainen ryhmän jäsen osaa hoitaa oman alueensa. Toinen palokuntakoulutuksen tärkeä tekijä on kertaaminen, joka oli myös sisällytetty jokaiseen kehitystyön aikaiseen ensiapuharjoitukseen.

Opinnäytetyöni on lähestymistavaltaan toiminnallinen opinnäytetyö, jossa on mukana asiakaslähtöinen arviointi. Ammattikorkeakoululaki (351/2003) on antamassa nykyään ammattikorkeakouluille yhdeksi perustehtäväksi työelämän kehittämisen ja opiskelijoiden toiminnalliset opinnäytetyöt ovat yksi osa tätä kehitystä (Opinnäytetyö osana T & K toimintaa 2006). Opinnäytetyön työelämän yhteistyökumppanin ja kehitystyön tilaajan hyödyt olivat henkilökunnan työmenetelmien (ensiaputaitojen) kehittäminen ja niiden arviointi.

2. TOIMEKSIANTAJA

Versowood Oy:n Hankasalmen Saha (kehitystyön aikana VAPO Timber Oy) on Suomen mittakaavassa iso puuteollisuuden tuotantolaitos. Sahan tehdaspalokunta on perustettu vuonna 1948 ja se avusti aktiivisesti Hankasalmen kunnan varsinaista palokuntaa vuoteen 1954, kunnes kunnan oma palokunta sai oman paloauton (Ahonen ym. 2006, 82–85). Palokuntaa johtaa tehdaspalopäällikkö, jonka tämän hetken päätyö on sahan huoltotehtävissä. Miehistön vahvuus on kymmenen henkeä ja he kaikki työskentelevät sahalla eri tehtävissä. Koska sahalla tehdään töitä arkisin kahdessa tai kolmessa vuorossa sekä satunnaisia vuoroja viikonloppuina, hälytystilanteissa palokunnan miehistön vahvuus vaihtelee.

Yksi Hankasalmen Sahan tehdaspalokuntatoiminnan voimavaroista on toimintaympäristön tunteminen. Tämä antaa tehdaspalokunnan henkilöstölle mahdollisuuden toimia asiantuntijana varsinaiselle pelastustoimelle sen saapuessa kohteeseen onnettomuusti-

lanteissa. Toinen voimavara on motivaatio olla suojelemassa omaa työympäristöä. Tehdaspalokunnan kouluttajien ja tehdaspalopäälliköiden suurimpia haasteita onkin motivaation ylläpitäminen. Muissa palokuntamuodoissa hälytystehtäviä on enemmän kuin tehdaspalokunnilla, joten motivaatio täytyy löytää muista tekijöistä kuin hälytystehtävien tuomasta ”jännityksestä” tai hälytyksistä saatavasta taloudellisesta hyödystä eli palkasta. (Kovalainen 2003, 8.)

TAULUKKO 1. Palkansaaajien työpaikkatapaturmat sukupuolen ja vamman laadun mukaan 2011 (Tilastokeskus 2011)

Vamman laatu (ESAW)	Yhteensä		Miehet		Naiset	
	N	%	N	%	N	%
Yhteensä	45 621	100	31 333	100	14 288	100
010 Haavat ja pinnalliset vammat	11 626	25,5	8 737	27,9	2 889	20,2
020 Luunmurtumat	4 613	10,1	3 271	10,4	1 342	9,4
030 Sijoiltaan menot, nyrjähdykset ja venähdykset	19 729	43,2	12 919	41,2	6 810	47,7
040 Amputoitumiset ja irti repeämiset	162	0,4	143	0,5	19	0,1
050 Tärähdykset ja sisäiset vammat	7 079	15,5	4 739	15,1	2 340	16,4
060 Palovammat, syöpymiset ja paleltumat	1 056	2,3	650	2,1	406	2,8
070 Myrkytykset ja tulehdukset	124	0,3	89	0,3	35	0,2
080 Hukkuminen ja tukehtuminen	1	0,0	1	0,0	—	—
090 Äänen, värähtelyn ja paineen vaikutukset	18	0,0	13	0,0	5	0,0
100 Ääriämpötilojen, valon ja säteilyn vaikutukset	8	0,0	4	0,0	4	0,0
110 Sokki	105	0,2	69	0,2	36	0,3
120 Useita vammoja	178	0,4	107	0,3	71	0,5
999 Määrittelemättömät	253	0,6	153	0,5	100	0,7

Hankasalmen Sahan tehdaspalokunnan miehistö on käynyt osittain samoja kursseja kuin muidenkin sopimuspalokuntien palomiehet. Esimerkkinä on savusukelluskurssi, joka antaa pätevyyden paineilmalaitteiden käyttöön sammutustilanteissa. Tehdaspalokunnalla on pieni koulutustila, joka toimii samalla miehistön henkilökohtaisten sammutusvarusteiden sekä palokaluston varastona. Paloautona on 1970-luvun sammutusauto, jonne on sijoitettu palokunnan ensiapuvälineistö. Välineistö koostuu tällä hetkellä monipuolisista haavojen sidonta- ja immobilisaatiotarvikkeista.

Tilastojen mukaan sahatteollisuus on posti- ja kuriirialan jälkeen toiseksi riskialttein ammattiryhmä (Tilastokeskus 2011). Taulukon 1 tapaturmaluokkia katsoessa voidaan huomata, että suurin osa tapaturmista on potentiaalisia Hankasalmen Sahalla. Taulukon mukaan erilaiset haavat ja liukastumisista tai kaatumisista aiheutuneet nivelten sijoiltaan menot ovat tyypillisimpiä vammoja. Vammoja aiheuttavat mm. erilaisten öljyjen liukastamat lattia- ja porraspinnat sekä kuljetushihnoilta putoileva puutavara. Sahan henkilöstön kanssa keskustellessani tapaturmariskeistä, se nosti esille edellä mainittujen lisäksi korkealta putoamiset sekä kuumuuden aiheuttamat sairaskohtaukset ja palovammat varsinkin kuivaamorakennuksessa. Juuri näiden vammojen yleisyyden vuoksi kehitystyön pääpainoalueeksi tuli ensiarvion teko, immobilisaatio- ja sidontatarvikkeiden käyttökoulutus sekä ensiapuvälineistön kehittäminen.

Pyysin opinnäytetyötäni varten VAPO Timber Oy:n hallinnosta tarkempia tietoja Hankasalmen Sahan tapaturmista sekä ns. läheltä piti -tilanteista mutta mm. sahan omistajuuden vaihtumisen vuoksi se ei voinut toimittaa pyytämiäni tilastoja.

3. KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Elämyspedagogiikka

Elämyspedagogiikkaan liittyy vahvasti prosessiajattelu eli oppiminen on prosessiketju, jossa toivotut yksilölliset tiedot ja taidot kehittyvät. Karppinen (2005, 24–63) kertoo etnografisessa tutkimustyössään seikkailu- ja elämyspedagogiikasta, että siinä korostuu myös yhteisöllisyys, jossa ihminen oppii sekä vastuunsa yksilönä ryhmässä että toimimaan ryhmän jäsenenä. Oppimisessa on tärkeätä arvioida kehittymistä. Oman kehittymisen seurannan menetelmiä ovat mm. itsearviointi (reflektointi) sekä ulkopuolinen arviointi. Arvioinnin apuna voidaan käyttää esimerkiksi yksilö- ja ryhmäpalautekeskusteluja.

Sahalla pidetyssä yhteistoimintaharjoituksesta löytyivät Kimmo Rädyn (2011) teoksen Elämyspedagoginen ohjaaminen mukaiset pedagogisen oppimisen kannalta hyvät elementit: ryhmäkokemus, ajallisesti pitkä skenaario ja henkinen sekä fyysinen kuormitus. Myös tehdaspalokunnan viikoittaisissa harjoituksissa toteutuu elämyspedagogiikan periaatteet, eli harjoituksissa korostuu pelastajan oma toiminta, yhteistyö sekä oppiminen yksin ja ryhmässä. Tällaista oppimismuotoa kutsutaan myös ns. yhteistoiminnalliseksi

oppimiseksi. Ryhmädynamiikka on tärkeä elementti palokuntatoiminnassa, koska suurimmassa osassa palo- ja pelastustehtäviä toimitaan tiimeissä.

Erään elämyspedagogiikan oppi-isän, Kurt Hahnin lausahdus ”There is more in you” on elämyspedagogisen ohjaajan motto ohjattavilleen. Hahnin mukaan ohjaajan on pyrittävä kannustamaan ja kasvattamaan ohjattavien itseluottamusta sekä löytämään omat piilevät resurssit ja kyvyt. Elämyspedagogiassa palautteet annetaan pääasiassa positiivisessa muodossa oppimistuloksen maksimoimiseksi. (Räty 2011, 85.)

3.2 Tehdaspalokunnan koulutus

Hankasalmen Sahalla on Pelastuslain (379/2011) 14 § pykälän mukaan velvollisuus huolehtia alueellaan vaaratilanteisen ehkäisystä, varautua mm. henkilöiden suojaamiseen vaaratilanteissa sekä varautua sellaisiin pelastustoimiin, joihin se omatoimisesti pystyy. Vuoden kestäneen kehitystyön tarkoituksena oli tukea edellä mainittuja velvollisuuksia. Samoin Pelastuslaki (379/2011) 39 § velvoittaa hälytystoimintaan osallistuvien ylläpitämään tehtävien vaatimia taitoja.

Kaikilla sopimuspalokuntalaisilla, riippumatta palokuntamuodosta, on saman sisältöiset koulutukset. Vapaaehtoiseen sammutus- ja pelastustyöhön osallistuvan koulutus alkaa aina perehtymisellä palokunnan työyhteisöön. Jotta voisi toimia sammutus- ja pelastustehtävissä (ns. hälytysosasto), on suoritettava *sammutustyökurssi* (pituus 60 t). Kurssilla opetetaan sammutustyön perusteet sekä annetaan savusukelluksessa käytetyn paineilmalaitteiston käyttökoulutus. Kurssin jälkeen kurssilainen voi toimia vanhemman sammutusmiehen parina sammutustehtävissä ei-suljetuissa tiloissa. Sammutustyökurssin jälkeen käydään yleensä *savusukelluskurssi* (30 t). Kurssin suorittamisen jälkeen voi toimia vanhemman sammutusmiehen parina savusukellustehtävissä myös suljetuissa tiloissa. Vaatimuksena savusukelluskurssille on lääkärin hyväksyntä savusukellukseen sekä lihaskuntotestin läpäisy. (Ohje vapaaehtoishenkilöstön koulutuksesta 2004.)

Palokuntien ensiapukurssilla (30 t) opetetaan hätätilapotilaan kohtaaminen ja auttaminen pelastuslaitoksen yksikön perusensiapuvälineistöllä. Kurssilla saadaan perustietous mm. elvytyksestä sekä tajuttoman ja vammautuneen potilaan kohtaamisesta. *Pelastus-*

työkurssilla (20 t) annetaan perehdytys pelastustyön ja tieliikenneonnettomuuksien pelastustaktiikkoihin sekä välineistöön. *Öljyvahingon torjuntakurssilla* (20 t) sekä *vaarallisten aineiden kurssilla* (20 t) opetetaan nimiensä mukaisesti öljyn sekä erilaisissa olo-
muodoissa olevien vaarallisten aineiden torjuntaan ja käsittelyyn liittyvät perusteet. Palokuntien ensiapukurssin suorittamisen jälkeen on mahdollista käydä *ensivastekurssi* (25 t). Ensivastekurssilla täydennetään ensiapukurssin sisältöä ja saadaan valmius olla mukana palokunnan ensivastetoiminnassa. *Pintapelastajakurssille* (23 t) vaaditaan hyvää uimataittoa vaatimuksen ollessa kyky uida 400 m 12 minuutissa. Kurssilla saadaan pätevyys suorittaa vedenpinnan alla sukellustehtäviä sukelluslaitteiston avulla. (Ohje vapaaehtoishenkilöstön koulutuksesta 2004.)

Edellä mainittujen miehistökurssien (sammuustyö-, savusukellus-, ensiapu-, pelastustyö- ja ensivastekurssit sekä vähintään yksi seuraavista: öljyvahingon torjunta-, vaarallisten aineiden torjunta- tai pintapelastajakurssi) jälkeen on mahdollisuus osallistua *yksikönjohtajan kurssille* (187 t). Kurssilla annetaan valmius toimia tavanomaisissa hälytystehtävillä pelastusyksiköjohtajana. Jotta voi toimia sopimuspalokunnan päällikkönä (esim. tehdaspalokunta), edellä mainitun yksikönjohtajakurssin ollessa pääsyvaatimuksena voi hakeutua sopimuspalokunnan päällikkökurssille. Koulutusta järjestää Sisäasiainministeriön hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesti Pelastusopisto Kuopiossa. (Ohje vapaaehtoishenkilöstön koulutuksesta 2004.)

4. OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää opinnäytetyön tilaajan VAPO Timber Oy:n Hankasalmen Sahan ensiapuosaamista ja -välineistöä. Tilaaja kertoi yhteistoimintaharjoituksen jälkeen VAPO Timber Oy:n VAPO - INTRAan antamassaan videohaastattelussa, että sahan tehdaspalokunnan tarkoituksena on tulevaisuudessa keskittyä enemmän ensiaputaitojen kehittämiseen, jotta onnettomuus- tai sairaustapauksissa potilas saisi mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman oikeanlaista hoitoa. Pelastustoimen onnettomuus- ja resurssitilasto PRONTOn mukaan avunsaannin mediaani oli vuonna 2013 Keski-Suomessa 15 minuuttia 16 sekuntia. Esimerkiksi elvytystilanteita ajatellen tämä on liian pitkä aika ilman oikeanlaista elvytystekniikkaa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kvantitatiivisella ja havainnoivalla tutkimusmenetelmillä arvioida, kuinka kehittämistyö ja siihen liittyvä yhteistoimintaharjoitus onnistuivat. Omassa opinnäytetyössäni korostuvat kiinnostukseni kouluttamiseen ja ensivastetoimintaan sekä opinnäytetyön käytännön merkitys. Hannu Uusitalon (1997, 53–58) mukaan juuri tutkijan oma kiinnostus sekä tutkimuksen käytännön merkitys ovat tärkeitä tekijöitä tutkijan tehdessä päätöstä tutkimuksen aiheesta. Koulutan ensiavun lisäksi myös esimerkiksi vartijoille voimankäyttöä ja sen vuoksi haluan kehittää itseäni kouluttajana sekä samalla koulutuksiani.

5. OPINNÄYTETYÖN AINEISTON KERUU JA ANALYSOINTI

5.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta käytän tehdaspalokuntalaisten sekä vapaaehtoisten osallistujien (Hankasalmen SPR:n vapaaehtoiset) antamien palautteiden tulkitaan. Koska kvantitatiivisessa kyselylomakkeessa käytetään arviointiin numeroita, analyysiin ja arviointiin on vaikea sotkea mukaan tutkijan tunteita ja sosiaalisia kontakteja tutkittaviin. Toinen peruste kvantitatiivisen tutkimustavan käyttöön tässä tutkimuksessa oli tutkittavien määrä sekä heidän erilaiset työaikansa. Esimerkiksi haastattelujen käyttö tutkimuksessa olisi vaatinut paljon aikaa sekä järjestelyjä, mikä ei olisi onnistunut oman kevään 2014 tiiviin koulun harjoittelujaksojeni vuoksi.

Kummallakin ryhmällä olivat omat kysymyslomakkeensa mutta samat arvioinnin kohteet (avainsanat) kuten esimerkiksi *turvallisuuden tunne*. Avainsanat olivat kursivoituna kysymyslomakkeissa. Kysymykset liittyivät johonkin kolmesta aihepiiristä: ensiapu, johtaminen tai yhteistoimintaharjoitus. SPR:n kysymyslomakkeella oli 10 väittämää, joihin arvioija (harjoituksessa uhrin rooli) laittoi numeraalisen arvon väliltä yksi ja viisi oman kokemuksensa mukaan. VAPO Timber Oy:n tehdaspalokunnan lomake oli jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osiossa oli yksitoista väittämää koskien yhteistyöharjoitusta ja toisessa osiossa viisi väittämää koskien tehdaspalokunnan ensiapukoulutuksen kehitystyötä. Myös tehdaspalokunnan kyselylomakkeella annettiin arvosanat yhdestä viiteen. Kyselylomakkeiden vastausten analysoinnista ja muuttamisesta diagrammuotoon on tarkemmat kuvaukset luvuissa 6.3.3 (kyselylomakkeiden tulokset) ja 7.3 (yhteistoimintaharjoituksen arviointi).

5.2 Havainnoiva tutkimusmenetelmä

Tiedepiireissä on keskusteltu ajoittain etnografisen ja kvalitatiivisen tutkimusotteen eroista ja samankaltaisuuksista ja osa tutkijoista pitääkin tutkimustapoja yhtenä ja samana menetelmänä (Syrjälä ym 1994, 45–47). Tässä opinnäytetyössä käytän näitä lähestymistapoja ja menetelmänä havainnoivaa tutkimusmenetelmää. Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen ja Saaren (1994, 52–56) mukaan etnografisessa tutkimusotteessa tutkija on mukana tutkimuskentällä ja kerää tutkimusaineistonsa erilaisilla menetelmillä kuten esimerkiksi havainnoimalla sekä haastatteluilla. Tässä tutkimusotteessa tutkija pyrkii analysoimaan tutkittavaa aihetta tutkimukseen osallistuvien näkökulmasta. Olin koko kehitystyön ajan itse tehdaspalokunnan kouluttajana, joten pystyin samalla opettamaan ja tekemään havaintoja miehistön kehittymisestä. Yhteistoimintaharjoituksessa tein muistiinpanoja ohjaustilanteiden ohella (osallistuva havainnointi); muistiinpanot olivat apuna opinnäytetyöni kyselylomakkeiden analysointivaiheissa. Yhteistoimintaharjoituksen analysoinnissa käytin apuna myös videokuvamateriaalia, jota VAPO Timber Oy:n mediahenkilöstö kuvasi. Näiden videonauhoitusten avulla pystyin näkemään myös hoitotilanteet, joissa en pystynyt olemaan paikalla päällekkäisten tapahtumien vuoksi.

Kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta käytän yhteistoimintaharjoituksen lähestymistapana. Hankasalmen Palokunnan ja sairaankuljetuksen edustajat antoivat palautteen ryhmähaastattelussa. Niskasen (1994) toimittaman teoksen Tieteellisten menetelmien perusteita ihmistieteissä mukaan osa tutkijoista kannattaa mahdollisimman avointa haastattelua, jolloin haastateltavat antavat tutkimuksen kannalta ”puhtaimman” vastauksen. Jos käytetään esimerkiksi strukturoituja haastattelulomakkeita, voi olla, että kysymykset eivät anna vastaajalle mahdollisuutta antaa yksityiskohtaisia tietoja/havaintoja.

Koska haastateltavia pelastus- ja ensihoidon ammattilaisia oli vain kaksi, katsoin ryhmähaastattelun olevan paras ja helpoin tiedon keräämismenetelmä saadakseni heidän näkemyksensä tehdaspalokunnan osaamisesta ja yleensä koko yhteistoimintaharjoituksen onnistumisesta. Haastattelu pidettiin kesällä 2014. Haastattelua ennen olin muuttanut tehdaspalokunnan ja SPR:n kyselylomakkeiden vastaukset diagrammeiksi. Yhteistoimintaharjoituksen tarkkailijoilta pyysin mm. arvioita, kuinka hyvin pelastuslaitok-

sen, sairaankuljetuksen ja tehdaspalokunnan yhteistyö onnistui sekä kuinka hyvin tehdaspalokunta oli onnistunut uhrien kohtaamisessa ja primääristen hoitotoimenpiteiden onnistumisessa ennen vammautuneiden luovuttamista ensihoidon ammattilaisille. Vertailimme samalla tarkkailijoiden ja kyselylomakkeisiin vastanneiden arvioita harjoituksesta ajatuksena kuinka ammattilaisten ja ei-ammattilaisten näkemykset eroavat toisistaan.

6. ENSIAPUKOULUTUKSEN KEHITYSTYÖ

6.1 Suunnitteluvaihe

Opinnäytetyöni tavoitteena oli arvioida toteutettua ensiapukoulutusta ja yhteistoimintaharjoitusta, joten kuvaan raportissani lyhyesti myös näiden toteutusta jotta lukija saa kuvan siitä, mitä arvioitiin. Sahan palokunnan ensiaputoiminnan kehitystyö sai alkunsa syksyllä 2012. Tehdaspalopäällikkö kysyi minulta mahdollisuudesta käydä sahalla vuonna 2013 kouluttamassa ensiapua palokunnan viikoittaisissa harjoituksissa useampana kertana. Tehdaspalokunnan määrärahoihin oli budjetoitu rahaa ulkopuolisia kouluttajia varten sekä ensiapukaluston uusimiseen. Olin käynyt sahalla jo aikaisemminkin pitämässä ensiapukoulutuksia palokunnan viikkoharjoituksissa muutaman vuoden ajan.

Kehitystyöhön kuuluvien ensiapuharjoitusten tarkkoja aiheita en suunnitellut valmiiksi ennen kehitystyön käytännön vaiheen aloittamista. Ensiapuharjoitusten aiheet määräytyivät miehistöltä saatujen toiveiden, riskiarvioiden sekä mahdollisten uusien hoitovälineiden saannin mukaisesti. Ensiapuharjoitusten jälkeen pidimme tehdaspalopäällikön kanssa palavereja, joissa keskustelimme ja arvioimme, mitä uusia välineitä olisi järkevä hankkia tehdaspalokunnan operatiivisen valmiuden ja taloudellisten resurssien rajoissa.

Ensiapuharjoitukset pidettiin aina samalla rungolla, joka on esitetty tarkemmin seuraavassa luvussa. Kyseisten harjoitusten alussa kyselin tehdaspalokunnan kuulumisia, varsinkin kehitystyöhön kuuluneiden ensiapuharjoitusten välissä olleista mahdollisista tapaturmista ja läheltä piti -tilanteista. Näiden tapahtumien johdosta pystyin tarpeen mukaan muokkaamaan seuraavia harjoituksia ja tekemään tehdaspalopäällikölle ehdotuksia uusista välinehankinnoista. Koska ensiapuharjoituksia on tehdaspalokunnan koulutusohjelmassa vähän niin kuin myös itse ensivastehälytyksiäkin ja osa miehistöstä ei välttämättä pääse jokaiseen harjoitukseen, suunnittelin jokaisen ensiapuharjoituksen

yhdeksi osaksi kertauksen. Kertauksen aikana tarkastettiin hoitovälineiden sijainnit laukuissa, niiden kunto sekä kerrattiin pikaisesti niiden käyttöä.

Kertauksen jälkeen ensiapuharjoitus alustettiin kertomalla aiheen teorian tiedot ja näyttämällä harjoituksessa tarvittavien välineiden käyttö hitaasti vaihe vaiheelta. Esimerkkisuoritusten jälkeen siirryttiin tehdasalueella jonnekin harjoituksen kannalta sopivaan paikkaan. Ennen ensiapuharjoituksia olin suunnitellut aiheeseen liittyvän pienen käytännön harjoituksen, jossa miehistön jäsenet joutuivat soveltamaan harjoituksen alussa näytettyjä tekniikoita ja hoitotaitoja. Harjoitteet olivat ajallisesti lyhyitä, jotta kaikki pääsisivät tekemään opetetut asiat kuten esimerkiksi harjoittelemaan tyhjiöpatjan venttiilin käyttöä patjan täyttämiseen ja tyhjentämiseen.

Ensiapuharjoituksien lopussa pidettiin lyhyet palautekeskustelut, jotka voitiin suorittaa varustehuollon yhteydessä. Palautteen antaminen oli aina kahdensuuntaista. Annoin palautetta onnistumisista, ja mikäli havaitsin epäonnistumisia yksilötasolla, en antanut elämyspedagogiikan sääntöjen mukaan negatiivista palautetta yksilölle vaan kertosimme uudestaan yhdessä vaikeuksia tuottaneen kohdan. Tarkoituksena oli välttää negatiivisen palautteen antamista mahdollisuuksien mukaan motivaation ylläpitämiseksi.

6.2 Toteutusvaihe

Tehdaspalopäällikön kanssa sovittiin, että ensiapuharjoituskertoja oli tasaisesti läpi vuoden. Harjoitusten pääaiheina vuorottelivat mekaaninen trauma (esimerkiksi putoaminen) ja muu vamma/sairaus. Jokaiselle ensiapuharjoitukselle oli varattu 2 – 2,5 tuntia aikaa. Harjoituksissa oli mukana keskimäärin kuudesta kahdeksaan miehistön jäsentä sekä tehdaspalopäällikkö. Ensiapuharjoitusten alustukset, teoriaopetus ja varusteiden huolto/palaute suoritettiin aina tehdaspalokunnan tiloissa ja käytännön osio tehdasalueella autenttisissa olosuhteissa ja varustuksessa.

Suunnittelin opetusrungon, jonka mukaan ensiapukoulutukset suoritettiin kehitystyön aikana. Tarkoituksena oli saada systemaattisuutta ja selkeyttä ensiapukoulutuksiin, mitä myös muut ulkopuoliset kouluttajat voisivat käyttää myöhemmin. Ensiapuharjoituksien opetusrunko liitettiin VAPO Timber Oy:n Hankasalmen Sahan turvallisuusohjeisiin.

1. Aloitus n. 15 min
 - mahdolliset uutiset koskien tehdaspalokunnan ensiaputoimintaa
 - harjoituksen aiheen ja kulun kertominen
2. Ensiapusalkkujen ja muiden välineiden tarkastaminen ja käytön kertaus n. 30 min
 - puutteiden tarkastus
 - uusiin tarvikkeisiin tutustuminen
 - tukikaulurien ja tyhjiöpatjan käyttökertaus
 - peruselintoimintojen tutkimisen kertaus
3. Harjoituksen sisällön kertominen ja ohjaus n. 30 min
 - aiheeseen liittyvä teoriaopetus
 - käytännön harjoituksen alustus ja siirtyminen harjoitusalueelle
4. Käytännön harjoitus 30 – 45 min
 - harjoitukseen aiheeseen liittyvä käytännön harjoitus tehdasalueella
5. Harjoituksen purku, palaute ja lopetus n. 15 min
 - harjoitusvälineiden huolto
 - palaute

Ensimmäinen ensiapukoulutus oli uuden opetusrungon mukaisesti 28.11.2012. Paikalla oli palopäällikön lisäksi kuusi miehistön jäsentä. Heille kerrottiin aluksi uudesta koulutusjärjestelmästä. Palokuntalaiset olivat erittäin tyytyväisiä asiasta, koska heidän mielestään tapaturmat ovat lisääntyneet. Ensiapuvälineistöön tutustuessamme huomasimme muutamia puutteita välineistössä, ja tehdaspalopäällikkö lupasikin puhua tuotantopäällikön kanssa täydennyksistä ja uusista hankinnoista. Välineiden (tukikauluri ja tyhjiöpatja) käytön kertauksen yhteydessä palokuntalaiset huomasivat, että välineiden käytössä oli ongelmia johtuen harjoituksien puutteesta.

Vuoden aikana pidettiin tasaisin välein viisi ensiapuharjoitusta sekä lopuksi yhteistointiharjoitus. Sää- ja työolosuhteet olivat jokaisella kerralla sellaiset, ettei ensiapuharjoituksia peruttu. Saimme hankittua uusia hoitovälineitä tasaisesti pitkin vuotta, joten miehistön mielenkiintokin pysyi yllä harjoituksia kohtaan.

6.3 Ensiapukoulutuksen kehitystyön arviointi

6.3.1 Kouluttajan arviointi

Ennen ja jälkeen ensiapuharjoituksia käydyissä keskusteluissa ilmeni, että koulutuksia toivotaan enemmän. Syyksi mainittiin tapaturmien lisääntyminen ja välineiden käytön sekä ensiaputekniikoiden unohtaminen. Kouluttajan näkökulmasta huomasin, että vaikka olin aikaisemminkin käynyt Hankasalmen Sahalla kouluttamassa, oli hoitotekniikoita ja osan hoitovälineistön olemassa olokin unohtunut. Uskon, että tositilanteessa ennen tätä kehitystyötä, työntekijät olisivat pystyneet auttamaan potilasta mutta ei ehkä niin tehokkaasti mihin heidän materiaaliset resurssinsa antoivat mahdollisuuden. Säännöllisillä kertauksilla saisi tehdaspalokunnan operatiivisen toiminnan mahdollisimman tehokkaaksi ja potilaalle parhaan mahdollisen hyödyn.

Yhteistyö kouluttajan ja palokuntalaisten välillä oli kitkatonta, ja palokuntalaiset olivat kiinnostuneita opetuksesta. Tähän varmaan oli yhtenä syynä se, että olimme olleet yhteistyössä eri tilanteissa jo noin kymmenen vuoden ajan. Myös yhteistyö tehdaspalopäällikön ja sahan hallinnon kanssa toimi erinomaisesti. Tehdaspalopäällikkö on aidosti kiinnostunut kehittämään ensivastetoimintaa. Sahan hallinto teki tarvikehankintoja kiittävän hyvin kouluttajan ja palopäällikön toiveiden mukaisesti.

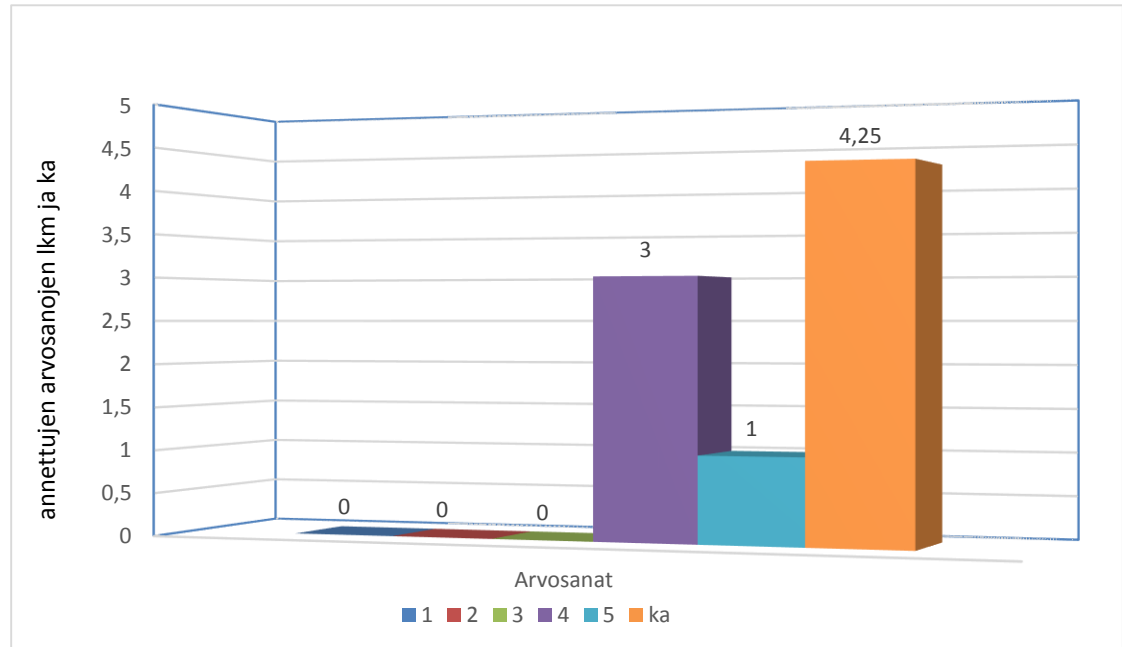
Näin jälkeenpäin kehitystyötä arvioidessani se onnistui tavoitteessaan niin kouluttajan kuin tilaajankin näkökulmasta. Kouluttajana sain motivoitua palokunnan miehistöä paneutumaan aktiivisesti aiheisiin (teoria ja käytäntö) ja synnyttämään vuorovaikutteista keskustelua. Samoin olin tyytyväinen kehitystyön aikaansaamaan hoitovälineistön päivittymiseen. Alla on kehitystyön tilaajan palaute:

”Koemme ensiapukoulutuksen olevan tärkeänä osana teollisuuspalokunnan koulutusta ja lisäävän tärkeydellään myös sitoutumista, jatkuvuuden merkitystä unohtamatta. Henkilökunnan ikääntyessä kaikenlaisten sairauksien määrä kasvaa ja tuo riskin, että työpaikalla hätäensiavun antamisen taito voi olla elintärkeää. Monipuolisen koulutuksen lisääminen on tervetullut parannus työpaikkamme turvallisuuskulttuuriin”

6.3.2 Kehitystyön arvioinnin kyselylomakkeiden tulokset

Tehdaspalokuntalaisille annettiin mahdollisuus vapaaehtoisesti osallistua opinnäytetyöhöni kuuluvien kahteen arviointikyselyyn (liite 5). Lomakkeita jaettiin jokaiselle miehistön jäsenelle (n=10). Vastauksia tuli vain neljä eli vastausprosentiksi jäi 40 %:iin. Näiden lukujen varjossa tulokset ovat vain suuntaa-antavia. Tehdaspalokunnalle jaetun ensiapukoulutusta koskevien kysymysten vastaukset on havainnollistettu pylväsdia-grammeiksi. Pelastuslaitoksen ja ensihoidon edustajien kanssa pidetyssä ryhmähaastattelussa (29.7.2014) kyselylomakkeiden vastauksia ja tuloksia käytiin yhdessä lävitse ja arvioihin on liitetty myös heidän tärkeimmät havaintonsa. Kuvassa 1 on esitetty annettujen arvosanojen lukumäärät sekä keskiarvo (ka). Kuvien alareunassa on esitetty, mikä väri osoittaa mitäkin arvosanaa (1 = huono, 5 = erittäin hyvin). Kuvien otsikkoina ovat kysymyslomakkeiden kysymykset.

Kysymyksellä yksi (kuva 1) oli tarkoitus selvittää tehdaspalokunnan miehistön mielipidettä kuinka he kokivat ensiapuvälineistön kehittyneen vuoden aikana. Kehitystyön aikana palokunnalle hankittiin mm. tyhjiöpatja, raajan tyhjiölasta, uusia niskatukia

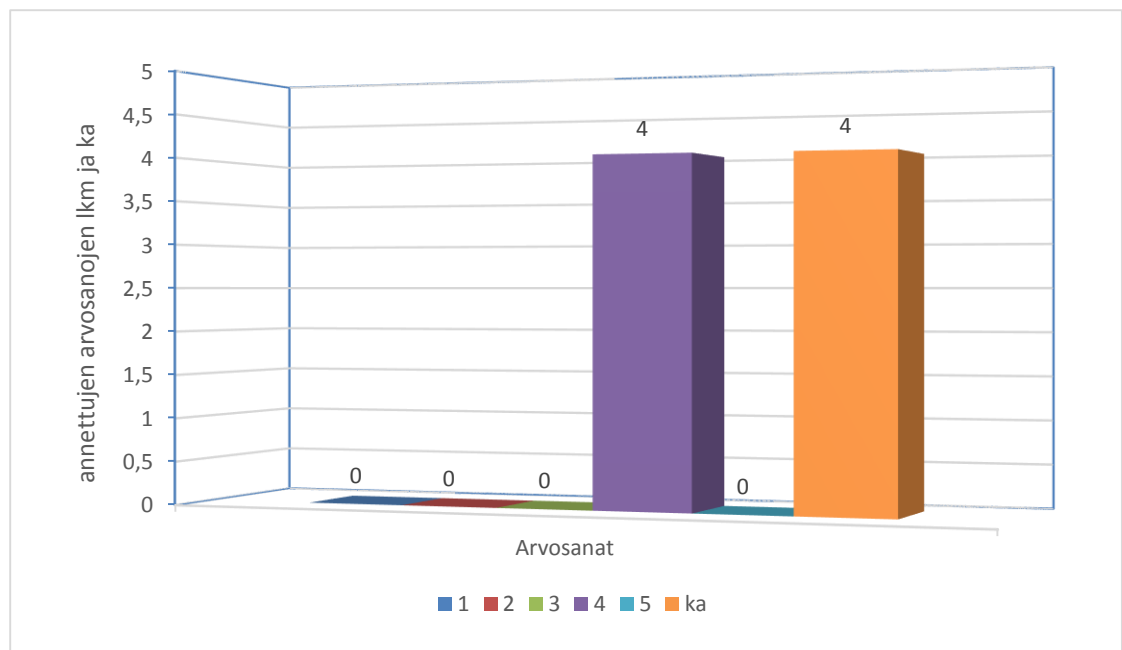

KUVA 1. Miten mielestäsi palokunnan ensiapuvälineistö kehittyi 11/2012 – 11/2013? (n = 4)

(Stif-neck®), siirtolakanoita ja ensiapureppu. Näiden tarvikkeiden hankinnan takana oli riskikartoitus joka pohjautui Tilastokeskuksen (2011) tietoihin sekä tehdaspalokunnan

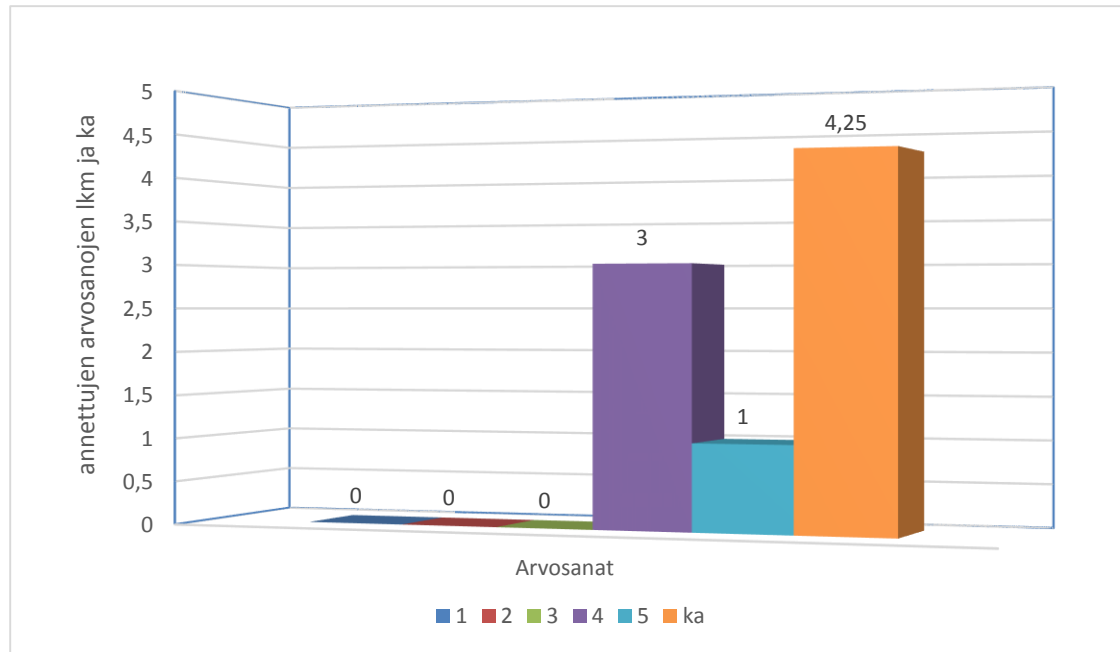
omiin kokemuksiin ja näkemyksiin. Tyhjiöpatjan ja tyhjiölastan hankintaa tuki myös ns. ajan voittaminen -ajattelu. Sahalta on matkaa lähimpään leikkauksia suorittavaan sairaalan 50 kilometriä (ajallisesti noin 40 minuuttia), potilas hyötyy vakavissa tapaturmissa tehdaspalokunnan suorittamasta immobilisaatiosta ja potilaan kuljetus voidaan aloittaa nopeammin ambulanssin saapuessa. Kehitystyön aikana keskusteltiin paljon defibrillaattorin hankinnasta ja esittelinkin ZOLL AED Plus -laitetta yhden harjoituksen yhteydessä. Kuten kuvasta 1 huomataan, kyselyn tuloksen mukaan jokainen vastaaja oli kokenut välineistön kehittyneen (vastausten keskiarvo $\bar{x} = 4,25$) eli kehitystyön yksi tavoitteista täytyi myös palokunnan miehistön mielestä.

Kysymyksessä kaksi (kuva 2) kartoitettiin vastaajien omia arvioita kehittymisestään. Itseluottamus omiin ensiaputaitoihin on tärkeä tekijä potilaan kohtaamisessa. Potilas saa parhaan hyödyn auttajan resursseista, kun hoitaja on sinut omien taitojensa kanssa. Samoin itsevarmuus heijastuu vuorovaikutuksessa ja herättää luottamusta potilaalle ja muille paikalla olijoille. (Castren ym. 2002, 122–123.)

KUVA 2. Miten olet mielestäsi kehittynyt ensiaputaitoja ajatellen 11/2012 – 11/2013? (n = 4)

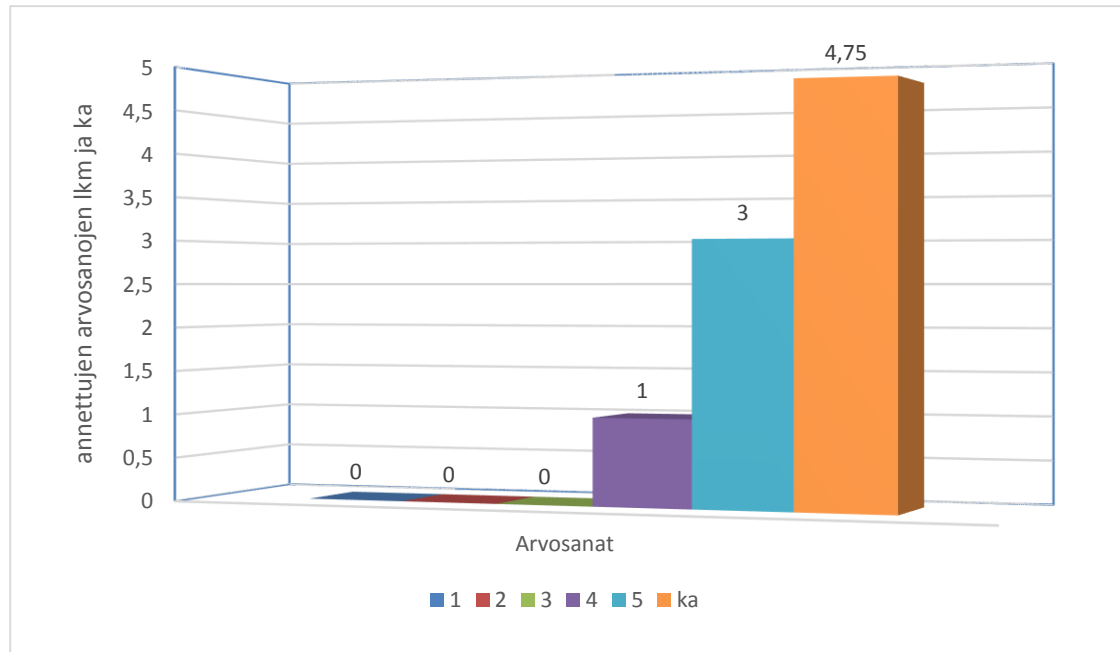
Kyselyn mukaan kaikki kyselyyn vastanneet ovat kokeneet kehittyneensä kehitystyön aikana. Tämän kehittymisen huomasi myös yhteistoimintaharjoituksessa mukana olleet pelastuslaitoksen ja ensihoidon tarkkailijat (ryhmähaastattelu 29.7.2014).

KUVA 3. Miten tehdaspalokunnan valmius hoitaa ensiaputilanteita on kokonaisuutena (välineistö + hoitotaidot) kehittynyt? (n = 4)

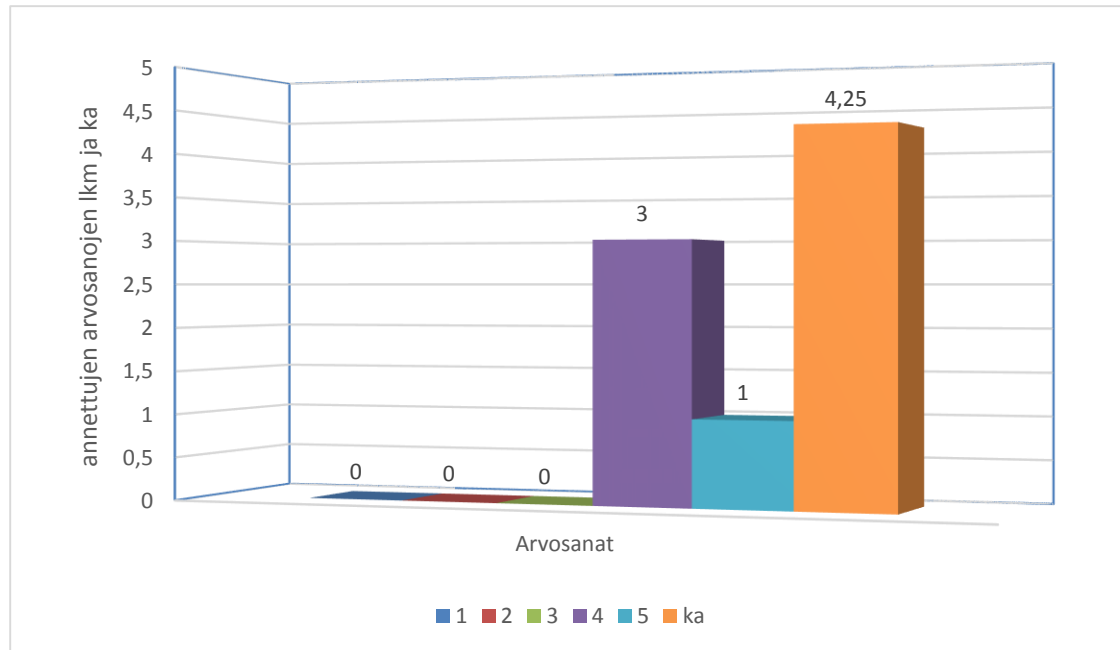
Kysymyksen 3 tarkoituksena oli selvittää, miten hyvin tehdaspalokunnan miehistön mukaan heidän toiminnallinen toimintakykynsä on kehittynyt kokonaisuutena. Jos tulosta (kuva 3) mietitään keskiarvon (ka = 4,25) mukaan, niin kehitys on ollut juuri sellaista mitä kehitystyön tilaaja halusikin. Tämän kysymyksen vastauksien keskiarvo oli samankaltainen kuin kahden edellisenkin keskiarvon kanssa, joten voidaan todeta kehityksen olleen tasapainoista ja esimerkiksi vuoden aikana hankittuja hoitovälineitä osataan käyttää niiden tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti.

Kyselylomakkeen seuraavaan kysymyksen 4 tulos on tärkeä tieto tehdaspalopäällikölle, joka vastaa palokunnan koulutusohjelmasta sekä yleensäkin palokunnan toimivuudesta. Kyselyn tuloksen (kuva 4) mukaan miehistöllä on erittäin hyvä motivaatio (ka = 4,75) ensiaputaitojen harjoitteluun. Kuten aikaisemmin jo tässä opinnäytetyössä mainittiin, yksi tehdaspalokuntien vahvuuksista on motivaatio. Myös kehittämistyön tilaaja mainitsee palautteessaan ensiaputaitojen tärkeyden saavalla ja sen merkityksen miehistön sitoutumiseen palokuntatoimintaan.

KUVA 4. Millainen motivaatio Sinulla on harjoitella ensiaputaitoja? (n = 4)

Kysymys 5 koskee tehdaspalokunnan ensiaputoiminnan kehittämistä nykyisestään. Miltei kaikkien vastaajien mielestä ensiapukoulutusta tulisi kehittää vielä tämän kehitystyön jälkeenkin (kuva 5). Vastaukset tukevat selkeästi tehdaspalopäällikön visiota ensiapukoulutuksen lisäämisen tarpeellisuudesta. Tilastokeskuksen (2011) mukaan teollisuuden työtapaturmat ovat olleet hieman laskusuunnassa 1990-luvulta alkaen, kun taas työpaikkakuolemissa on sen sijaan nousua. Samojen tilastojen mukaan miehillä on suurempi riski joutua tapaturman uhriksi kuin naisilla. Jos ajatellaan riskejä Hankasalmen Sahan näkökulmasta, niin sahan henkilökunnan ikärakenteen vanheneminen, teollisuus toimialana ja miesvaltaisuus kasvattavat tapaturmien, varsinkin sairauskohtauksien mahdollisuutta.

KUVA 5. Millaiseksi koet tehdaspalokunnan ensiaputoiminnan kehittämisen tarpeen nykyisestä tasosta? (1 = nykytasosta voitaisiin karsia paljon, 2 = nykyisestä tasosta voitaisiin karsia vähän, 3 = nykyinen taso on hyvä, 4 = tarve, 5 = kova tarve) (n = 4)

7. YHTEISTOIMINTAHARJOITUS

7.1 Suunnitteluvaihe

Edellisestä isosta yhteistoimintaharjoituksesta ennen 23.11.2013 harjoitusta oli kulunut noin kymmenen vuotta. Harjoituksen järjestämisestä oli ollut useasti puhetta VAPO Timber Oy:n ja Hankasalmen palolaitoksen välillä vuosien mittaan. Keväällä 2013 päätös yhteistoimintaharjoituksesta tehtiin, ja käynnissä olevan kehitystyön vuoksi harjoituksen toiseksi pääteemaksi tuli ensivastetoiminta sahan alueella. Tämän vuoksi harjoitukseen haluttiin useita uhreja ja heille erilaisia vammoja. Yhteistoimintaharjoituksen haastavuutta osallistujille haluttiin lisätä mm. siten, että alkutilanteen uhrien lisäksi harjoituksen aikana ”syntyi” uusia potilaita. Tällä järjestelyllä haluttiin kuormittaa myös ensihoidon (sairaankuljetusyksiköt) toimintaa.

Yhteistoimintaharjoituksen varsinainen suunnittelu alkoi keväällä 2013 (harjoitussuunnitelman luonnos liitteessä 4) ja jatkui alkusyksyyn asti, jonka jälkeen aloitettiin suunnitelman vaatimia käytännön järjestelyjä, kuten esimerkiksi ambulanssien (kolme yksikköä) organisointi harjoitukseen. Yhteistoimintaharjoitusta olivat suunnittelemassa Hankasalmen Palolaitokselta palotarkastaja, VAPO Timber Oy:ltä tehdaspalopäällikkö ja minä ensihoidosta. Harjoitukseen osallistuvat organisaatiot valittiin mahdollisimman realistisesti eli toisin sanoen ne, jotka tulisivat kohteeseen myös oikeassa tilanteessa. Sahan tehdaspalokunnan lisäksi oikeassa hälytystilanteessa (tulipalo) hätäkeskus lähettää yksiköitä vähintään Hankasalmen palolaitokselta (etäisyys 11 km), Lievestuoreelta (20 km) sekä Jyväskylän maalaiskunnan pelastuslaitoksen päivystävän palopäällikön. Ensihoidon yksiköitä (ambulanssi) tulee monipotilastilanteissa Hankasalmen lisäksi joko Konnevedeltä (40 km) tai Laukaasta (40 km). Sahan lähellä kulkee Valtatie 9 jossa kulkee useita kertoja päivässä Jyväskylän Keskussairaalan ja Kuopion yliopistollisen sairaalan väliä ajavia ambulansseja. Näitä yksiköitä hälytetään myös, mikäli niiden status (varaustila) sen sallii.

Ensihoidon osuuden suunnitteluun kuului potilaiden vammojen suunnittelu, sairaankuljetusyksiköiden varaaminen ja sairaankuljetuksen miehistön ohjeistaminen sekä ensihoidon tehtävien sovittaminen harjoituksen aikatauluun yhteistyössä pelastustoimen kanssa. Harjoituksen aikataulu antoi mahdollisuuden viiteen potilaaseen (liite 3). Kaksi potilaista oli vapaaehtoisia Hankasalmen SPR:n paikallisyksiköstä, kaksi palokunnasta (vammautuivat kesken harjoituksen) sekä menehtynyttä esitti tehdaspalokunnan harjoitusnukke. Suunnittelimme, että kentällä on koko ajan vähintään yksi hoidettava potilas, jotta palolaitosten sekä sairaankuljetuksen miehistöä olisi sitoutuneena ensiaputoimintaan ja eri organisaatioiden esimiehet joutuisivat ottamaan tämän huomioon tilanteen johtamisessa.

Harjoitusskenaarioksi muotoutui sahan pölysiilossa tapahtunut räjähdys, jonka seurauksena alkutilanteessa yksi henkilö menehtyy heti vakaviin pääalueen vammoihin, yksi jää painavan telineen alle saaden avomurtuman sääreen sekä yksi henkilö, joka saa osuman päähän, menettää muistinsa jäaden vaeltelemaan alueelle. Kesken sammutustöiden yksi tehdaspalokuntalainen ”ohjelmoitiin” saamaan sydänkohtaus ja aivan harjoituksen lopussa yksi Lievestuoreen Palolaitoksen pelastaja tippui portaissa murtaen jalkansa ja paineilmalaitteiston hajoamisen johdosta oli vaarassa altistua kuumille savukaasuille.

Jokaiselle potilaalle tehtiin laminoidulle paperiarkille ns. vammakortti, jossa näkyi tietoja peruselintoiminnoista (esim. tajunta, hengitys, pulssi). Mahdolliset vammat oli maskeerattu tai potilaat näyttelivät oireet. Esimerkki vammakortista on kuvassa 6. Potilaat pitivät vammakorttia mukanaan niin kauan kunnes heidät oli tutkittu ja jatkotutkimukset/hoito aloitettiin.

KUVA 6. Esimerkki vammakortista (© Holmavuo 2013)

Avomurtumapotilaalle saimme paikalliselta SPR:n osastolta maskeerauksen säären murtumaan. Ulkopuolista apua saimme myös sydänkohtauspotilaalle, jolle olin järjestänyt EKG-tulosteen (tuore infarkti) sekä mahdollisuuden konsultoida GSM-puhelimella FINNHEMS 60 -yksikön helikopterilääkäriä. Kyseistä lääkäriä esitti kotoaan eräs Hankasalmen terveyskeskuksen lääkäreistä.

Ambulansseille laadittiin tiedotteet ennen harjoitusta, joissa olivat kuvaukset harjoitusalueesta, harjoituksen järjestäjien yhteystiedot, viranomaisverkko VIRVEN kanavat, jotka oli varattu Hätäkeskuslaitokselta harjoitusta varten sekä muita harjoituksessa tarvittavia tietoja.

**Kuva 7. Sairaankuljetusorganisaation triage-hoitaja suorittamassa potilasluokit-
telua (© VAPO Timber Oy)**

7.2 Toteutusvaihe

Yhteistoimintaharjoitus aloitettiin kaikkien harjoitukseen osallistuvien yhteisellä pala-
verilla sahan eräässä tuotantorakennuksessa. Harjoituksen johtaja, Hankasalmen palo-
laitoksen palopäällikkö, kertoi mm. päivän aikataulun, kertasi harjoitusalueen ja turval-
lisuusohjeet sekä esitteli harjoitukseen kuuluvat ulkopuoliset tarkkailijat (mm. VAPO
Timber Oy:n johto- ja turvallisuusorganisaatiosta). Kaikki harjoitukseen osallistuvat
yksiköt, pois lukien yksi ambulanssi, oli koko harjoituksen ajan hälytettävissä hätäkes-
kuksen kautta oikeisiin tehtäviin.

Avauksen jälkeen Hankasalmen ja Lievestuoreen palolaitoksen yksiköt ja ambulanssit
siirtyivät noin neljän kilometrin päähän kokoontumisalueelle, josta lähtivät sitten sovi-
tun aikataulutuksen mukaan harjoitusalueelle. Sahan yksikkö lähti kohteeseen omasta
tukikohdastaan. Yksiköiden siirtyessä kokoontumisalueelle jäin itse harjoitusalueelle
sijoittelemaan lähtötilanteen potilaat paikoilleen sekä kerroin paikalle jääneille tarkkai-
lijoille ja videokuvaajille tulevien tapahtumien kulun, jotta he osaisivat siirtyä alueella

tilanteiden mukaan. Itse harjoitukseen osallistuvilla yksiköillä ei kerrottu ennakoon mitään harjoituksen skenaariosta, jotta toiminta olisi mahdollisimman todennäköistä.

Oma roolini oli tämän jälkeen tehdä havaintoja, kuinka eri potilaiden kanssa päästiin asetettuihin tavoitteisiin, harjoituksen yleinen seuranta sekä tarvittaessa ohjata tilanteita, jottei harjoitus pysähtyisi mahdollisten epäselvyyksien vuoksi. Nämä tehtävät pitivät minut suhteellisen kiireellisenä koko harjoituksen ajan ja harjoitukseen varattu aika kului nopeasti.

Pelastus- ja sairaankuljetusyksiköt saapuivat kohteeseen sovitussa aikataulussa ja harjoitus eteni suunnitellun aikataulun mukaisesti. Harjoituksessa olleiden ”pelinrakentajien” ei juurikaan tarvinnut puuttua miehistöjen toimintaan. Harjoitus katkaistiin, kun viimeinen potilas oli luovutettu ensihoidon yksikölle. Tämän jälkeen suoritettiin yksiköiden huollot ja mahdollisten hävinneiden/särkyneiden varusteiden luettelointi. Samalla hätäkeskukseen ilmoitettiin harjoitustilanteen purku ja vapautettiin harjoitukseen varatut viranomaisverkko VIRVEN kanavat. Harjoitus päättyi yhteiseen kokoontumiseen ja ruokailuun, jonka yhteydessä harjoituksen johtaja kertoi lyhyesti oman näkemyksensä harjoituksen onnistumisesta ja kiitti osallistujia ja järjestäjiä.

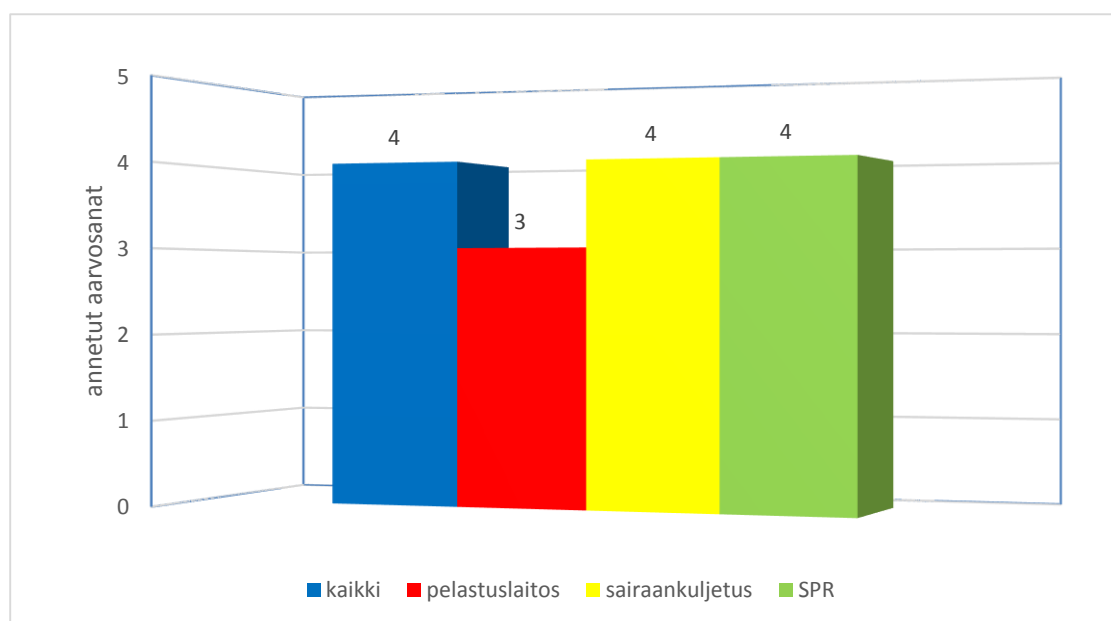
7.3 Yhteistoimintaharjoituksen arviointi

Harjoituksen arvioinnin havainnollistamiseen on käytetty pylväsdiagrammeja, joissa esitetään tehdaspalokuntalaisten ja SPR:n vapaaehtoisen antamat arvosanat. Jokaiseen arvosteltavaan kohtaan on liitetty myös oma sanallinen arviointini sekä pelastustoimen ja sairaankuljetuksen edustajien avoimessa ryhmähaastattelussa antamat mahdolliset kommentit.

Kyselyjen vastauksien keskiarvot on ilmoitettu erivärisillä pylväillä. Sininen väri osoittaa tehdaspalokunnan antamaa arviota koskien kaikkia harjoitukseen osallistuneita organisaatioita yleensä, punainen arviota pelastuslaitoksen osaamisesta, keltainen sairaankuljetuksen osaamista sekä vihreä Suomen Punaisen Ristin (SPR) vapaaehtoisen henkilön antamaa arvosanaa. Arviointi pyydettiin asteikolla yhdestä viiteen, jossa arvosana yksi on ”huono” ja arvosana viisi ”erinomainen”.

7.3.1 Auttajien ammattitaito

Vastauksia tarkastellessa (kuva 8) voidaan huomata, että kaikkien auttajaryhmien ammattitaitoa pidettiin hyvänä sekä tehdaspalokuntalaisten että autettavan (SPR) näkökulmasta. Samaa mieltä olivat myös ryhmähaastatteluun osallistuneet, jotka ovat kokopäivätyössä pelastuslaitoksella ja ambulanssissa. Omien alojensa ammattilaisina he näkivät asioita ja tilanteita, joita olisi voinut tehdä ehkä hieman erilailla tai että jotain jäi tekemättä, mutta kaiken kaikkiaan olivat erittäin tyytyväisiä harjoituksessa näkemiinsä suorituksiin.

KUVA 8. Auttajien ammattitaito (n = 5)

Omien harjoituksessa tekemieni muistiinpanojen mukaan auttajien toiminnassa ei ollut juurikaan huomautettavaa, päinvastoin olin merkinnyt muutamalle palokuntalaiselle plus-merkkejä erinomaisesta paneutumisesta potilaan hoitoon. Ainoa tilanne, johon jouduin puuttumaan, oli saada harjoitukseen osallistuvien miehistöjen mielenkiinto heräämään sekavaa, kävelevää potilaasta kohtaan. Jälkeenpäin miehistöltä kysyttäessä syytä miksi kyseinen potilas jäi ilman huomiota, he kertoivat, etteivät osanneet odottaa kävelevää, oireestaan kertomatta jättävää potilasta. Kun olin saanut ohjattua potilaan miehistöjen mielenkiinnon kohteeksi, potilaan hoito alkoi nopeasti ja tavoitteiden mukaisesti. Syy kyseiseen tilanteeseen oli myös osittain minun. Minun olisi pitänyt ohjeistaa miehistöjä paremmin alkupalaverissa eli kertoa kaikkien paitsi keltaisia huomioliivejä kantavien henkilöiden (tarkkailijat) kuuluvan harjoitukseen jotenkin.

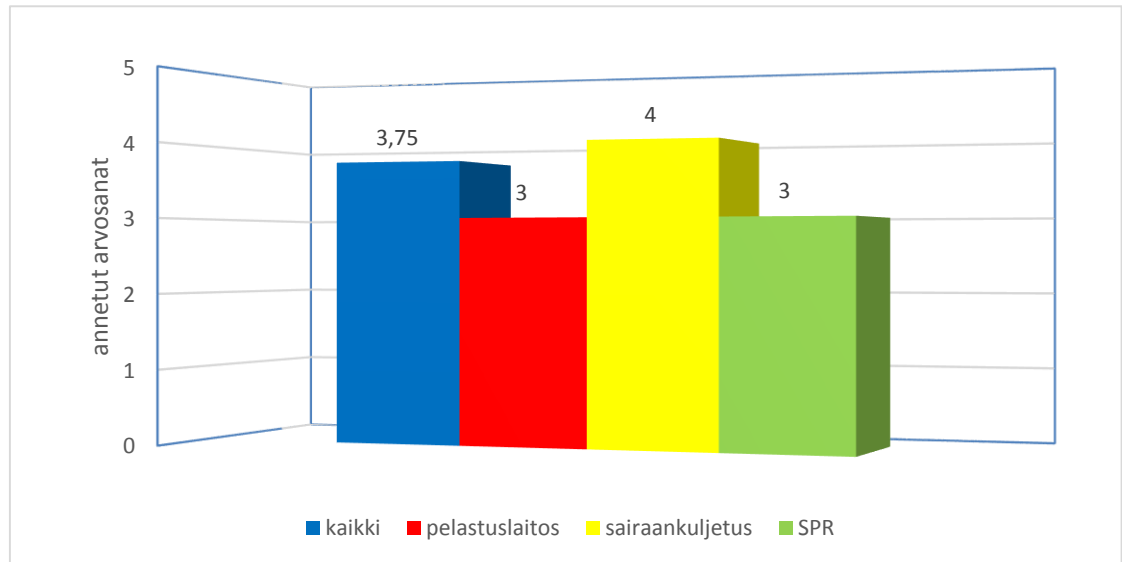
7.3.2 Turvallisuuden tunne

Turvallisuuden tunteen luominen potilaalle ja mahdollisesti muille paikalla oleville on erittäin tärkeää. Voidaan ehkä jopa sanoa, että rauhallisella käyttäytymisellä voidaan korvata joitain puutteita hoitotaidoissa. Vaikka tilanne saattaakin olla vakava potilaan/potilaiden kannalta, auttajien rauhallinen ja ammattimainen ote auttaa luomaan kaikille, myös toisille auttajille, luottavaisen ilmapiirin.

Tehdaspalokuntalaisten antama arvio kaikkien organisaatioiden osalta yhteensä oli hyvä (ka = 3,75) ja SPR:n arvio oli samaa tasoa (arvosana 4). Ryhmähaastatteluun osallistuneiden tarkkailijoiden mukaan tässä osa-alueessa onnistuttiin hyvin eikä potilaiden luona ei juurikaan nähty epäloogista toimintaa. Potilaiden kanssa kommunikointi ammattimaisesti. Rauhallinen ja ammattimainen käyttäytyminen potilaan luona kehittyi auttajien itseluottamuksen kasvaessa tilanteita harjoittelemalla. Seuratessani potilaiden luona auttajien työskentelyä tulin samaan tulokseen SPR:n vapaaehtoisen kanssa palokunnan miehistön verbaalisista kyvyistä luoda turvallisuuden tunnetta. Tilanteissa ei heijastunut juurikaan se, että kyseessä oli vain harjoitustilanne.

7.3.3 Hoitovälineiden käyttö

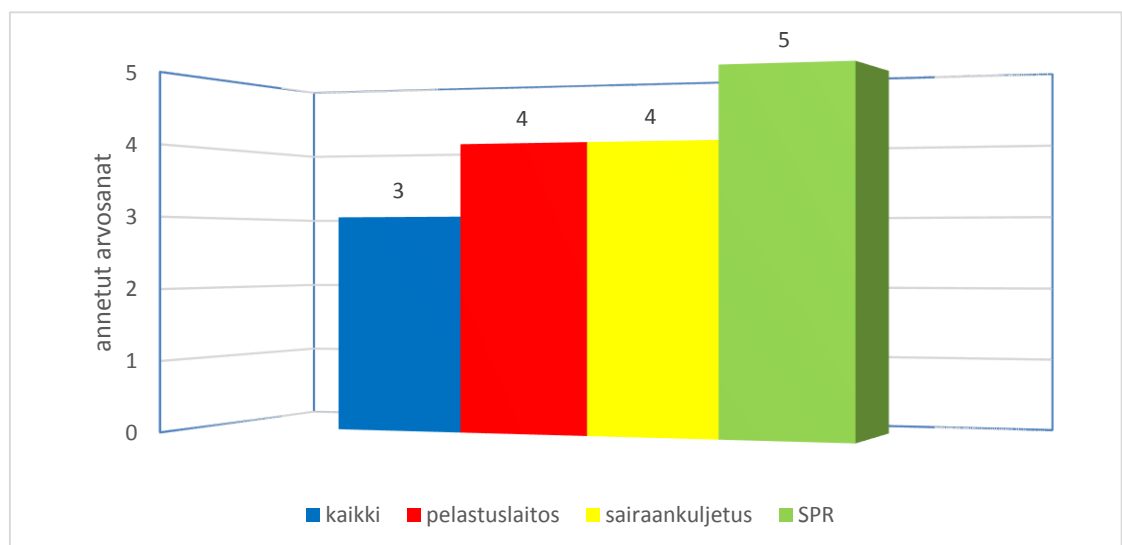
Sairaankuljetus sai odotetusti parhaan arvosanan tästä kysymyksestä (kuva 9). Harjoituksessa palokuntalaiset joutuivat käyttämään erilaisia tuenta-, sidonta- ja mittausvälineitä. Ryhmähaastattelussa mukana olleiden mielestä välineitä käytettiin hyvin vaikkakin harjoittelun vähyys näkyi välillä esimerkiksi tyhjiöpatjan käytön hitautena. Olen samaa mieltä heidän kanssaan siitä, että perushoitovälineiden käytön harjoittelua pitäisi lisätä ja tämän takia kehitystyön aikana alusta saakka harjoituksiin kuului välinekertaus. Ensiapukoulutuksen kehitysvaiheessa uusia hoitovälineitä hankittaessa tai vanhoja päivitettäessä otettiin valinnoissa huomioon välineiden käytön helppous ja soveltuvuus tehdaspalokuntalaisten toimintaympäristöön.

KUVA 9. Hoitovälineiden käyttö (n = 5)

7.3.4 Hoitotyö kokonaisuutena

Hoitotyötä kokonaisuutena kartoittavalla kysymyksellä haluttiin kartoittaa kokonaisuutena hoitotaitojen, hoitovälineiden käytön ja sanallisen viestinnän osaamista. Tämän kysymyksen vastaus oli tärkeä myös kehitystyön tilaajalle. Potilasta näytellyt vapaaehtoinen antoi parhaan arvosanan, joten hän koki saaneensa erinomaista ja ammattitaitoista hoitoa mikä on palokuntien ensivastetoiminnan tavoite. Myös ulkopuoliset tarkkailijat (VAPO Timber Oy:n edustajat) olivat tyytyväisiä näkemäänsä toimintaan. (Kuva 10.)

KUVA 10. Hoitotyö kokonaisuutena (n = 5)

Ryhmähaastateltavien ja itseni mielestä Hankasalmen ja Lievestuoreen Puolivakinaisten Palolaitosten miehistöjen toiminnassa näkyi selvästi pelastuslaitosten yhteneväinen koulutuskäytäntö, jonka laatua tarkkaillaan esimerkiksi vuosittaisilla testeillä. Tämänkaltaista pakollista testausta ei valitettavasti ole tehdaspalokunnilla, jollei sitä ole toimipaikassa erikseen kirjattu toimintaohjeisiin.

7.3.5 Hoitoketjun pituus

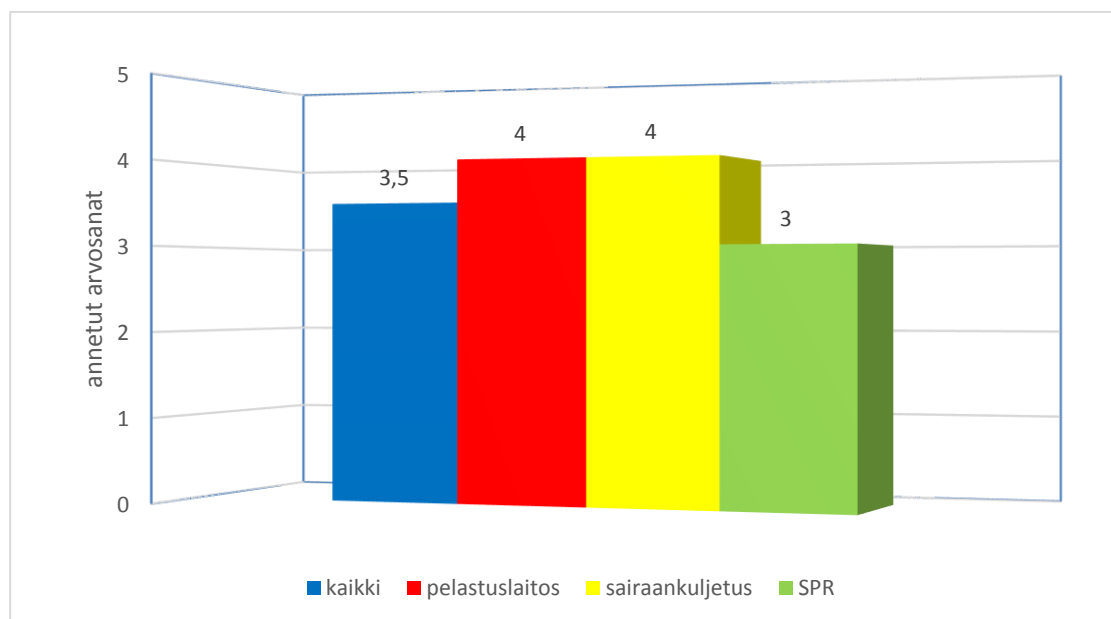
Arvioinnissa haluttiin selvittää, millaisena auttajat ja autettava kokivat hoitoketjun pituuden potilaan kohtaamisesta siihen saakka, kun potilas luovutettiin ambulanssimiehistölle. Kyselyn ja haastattelun mukaan hoitoketjua ei juurikaan olisi saanut lyhemmäksi hoitoalan ammattilaistenkaan tekemänä. Tämän kaltaisessa monipotilastilanteessa täytyy odottaa esimerkiksi triage-hoitajan (ensimmäisen saapuneen ambulanssin hoitaja) arviointia koko tilanteesta, ennen kuin potilaita aloitetaan kuljettamaan hoitolaitoksiin.

Tehdaspalokuntalaiset antoivat arvosanaksi vain kolme, mikä johtui ilmeisesti siitä, etteivät he tienneet sairaankuljetuksen triage-toimintaohjeesta. Toimintaohjeen mukaan ensimmäisen ambulanssin miehistö tekee potilaista nopean kiireellisyysarvion sekä ohjaa muuta ensihoitotoimintaa eli ei automaattisesti ota potilaita kyytiin ja kuljeta eteenpäin, mikä saattaa ulkopuolisista vaikuttaa ihmeelliseltä.

7.3.6 Ensisijaisen vamman hoitaminen

Jokaiselle potilaalle oli suunniteltu primäärinen vamma jonka hoitoa me ja SPR:n vapaaehtoiset tarkkailivat. Yleisesti vammojen hoitamiset menivät suunnitellusti (kuva 11), vaikkakin maskeerattu avomurtuma jäikin havaitsematta niin tehdaspalokunnan, pelastuslaitoksen kuin sairaankuljetuksenkin osalta. Jollei sairaankuljetuksen hoitopisteessä tarkkailija olisi vihjailevasti korostanut kipukohtien visuaalista tarkastamista, vamma olisi huonoimmassa tapauksessa havaittu vasta sairaalassa. Tässä huomataan vammapotilaskoulutuksissa opetetun ns. ABCDE-tutkimusmenetelmän tärkeys. Kirjainyhdistelmä tulee sanoista Airway (ilmatie), Breathing (hengitys), Circulation (verenkierto), Disability (tajunta) ja Exposure (paljastaminen) (Castren ym 2002, 584). Ryhmähaastatteluun osallistujien mielestä tämä edellä mainitun vamman huomaamatta jääminen läpi koko hoitoketjun korostaa kertausharjoitusten tärkeyttä myös hoitoalan

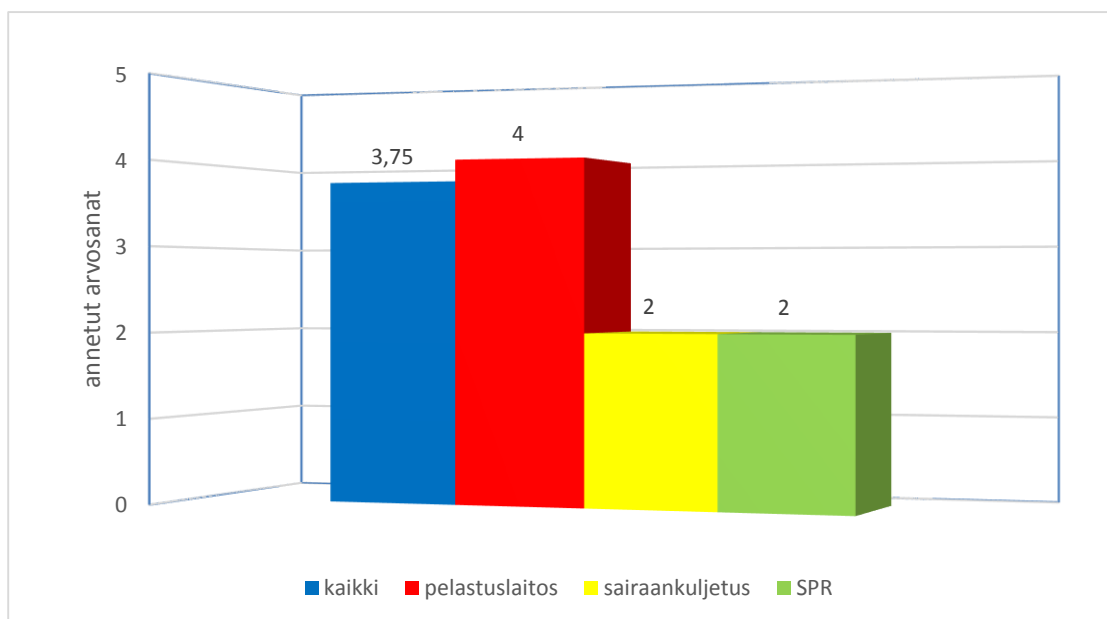
ammattilaisille. Olin itsetkin hieman yllättynyt tästä tapauksesta, vaikka ABCDE menetelmää oli käyty läpi myös kehitystyön aikana olleissa koulutuksissa. Toisaalta se kertoo, että kaikesta koulutuksesta huolimatta inhimillisiä erehdyksiä voi tapahtua.

KUVA 11. Ensisijaisen vamman hoitaminen (n=5)

7.3.7 Tilanteen johtajien tunnistettavuus

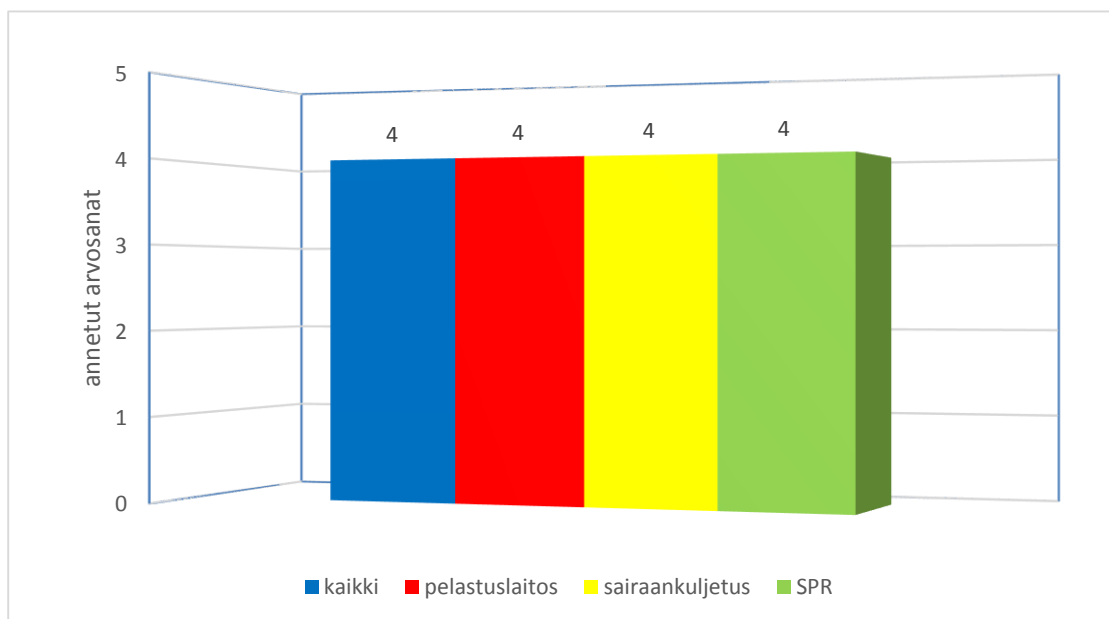
Isossa operaatiossa eri organisaatioiden johtajat erotetaan muusta miehistöstä. Tehdaspalokunnan vastausten (kuva 12) mukaan pelastuslaitoksien miehistöistä erotetaan johtajat mutta sairaankuljetusorganisaatio on tuntemattomampi. Ryhmähaastattelussa tämä kysymys aiheutti paljon keskustelua. Tässä harjoituksessa johtajien tunnistamisen syyksi arveltiin sitä, että harjoituksessa olevat tehdaspalokuntalaiset ja Hankasalmen Palolaitoksen henkilöstöt tunsivat toisensa, kun taas Lievestuoreen palolaitoksen ja sairaankuljetuksen henkilöstöt olivat vieraampia. Ryhmähaastattelussa pohdittiin keinoja tunnistamisen parantamiseksi ja muusta miehistöstä nykyistä enemmän poikkeavat lii-
vit selvillä teksteillä sekä eri organisaatioiden rakenteiden kertaaminen todettiin suunnittelun arvoisiksi keinoiksi.

KUVIO 12. Tilanteen johtajien tunnistettavuus (n=5)

7.3.8 Johtaminen

Johtaminen on tärkeä komponentti pelastustyössä myös ryhmähaastateltavien mielestä. Hyvän johtamisen avulla pelastustyö on mm. turvallista niin pelastajille kuin mahdollisille pelastettavillekin. Kyselyn mukaan tilannetta johdettiin niin kokonaisuutena kuin eri yksikköinäkin (kuva 13) erittäin hyvin. Samaa mieltä olivat ryhmähaastateltavatkin ja kertoivat olevansa tyytyväisiä yksikönjohtajien ammattitaitoon ja johtamistapoihin myös harjoituksen ulkopuolellakin. Omien havaintojeni perusteella harjoituksessa tilanteita johdettiin hyvin lukuun ottamatta viimeistä potilastilannetta (pudonnut palomies), jossa tilanne oli kiireellisuuden (kuumeisuus, happimaskin irronnut happiletku) vuoksi hieman sekava ja tilannetta alkoi johtaa eräs miehistön jäsen jolla on ns. dominoiva persoona siviilissäkin.

KUVA 13. Johtaminen

7.3.9 Yhteistyö

Harjoituksessa eri organisaatioiden yksiköt joutuivat yhteistyöhön mm. toimiessaan samoilla kanavilla radioliikenteessä, avustamaan eri potilaiden kanssa sekä tietenkin itse sammutustöissä. Harjoituksessa yhteistyö toimi hyvin, vaikkakin ryhmähaastateltavatkin olivat itseni lisäksi havainneet ainakin yhdessä tilanteessa yhteistyön hieman kangerelleen (katso kohta 7.3.8), mutta tämäkin johtui mielestämme siitä, että tilanteessa ei ollut yksikön johtaja ohjaamassa tilannetta. Tehdaspalokuntalaisten ja SPR:n vastaukset tukivat tätä päätelmää. Tehdaspalokuntalaisten vastausten keskiarvo oli 3,75 ja SPR:n antama arvosana oli tasan neljä.

7.3.10 Yhteistoimintaharjoituksen järjestelyt

Yhteistoimintaharjoituksen järjestelyjä koskevassa kysymyksessä pyydettiin arvioimaan koko harjoitusta sisältäen mm. harjoituksen sisällöstä tiedottaminen, ruokailut ja aikataulut. Harjoitus sai erinomaiset palautteet osallistujilta ja tarkkailijoilta. Kyselyssä tehdaspalokuntalaiset antoivat arvosanaksi 4,5 ja SPR arvosanan viisi. Harjoituksen jälkeen kaikille yhteisessä ruokailussa keuhuttiin harjoituksen sopivaa pituutta ja intensiivisyyttä, toisin sanoen harjoitustilanne eteni katkeamatta ja kaikilla harjoitukseen osallistujilla oli tekemistä koko ajan. Muut harjoituksen suunnitteluun

osallistuneet olivat samaa mieltä, ja koko harjoitusprosessia suunnittelusta toteutukseen pidettiin positiivisena ja opettavana kokemuksena.

Itse koin harjoituksen järjestelyn haasteellisena mutta erittäin kiinnostavana projektina. Halusimme panostaa tähän harjoitukseen erityisesti koska tämän kaltaista harjoitusta olivat monet odottaneet pitkään. Yksin tällaisen harjoituksen järjestäminen olisi ollut erittäin raskasta. Koin haastavimmaksi asiaksi vastuun (henkinen paine) harjoituksen onnistumisesta. Uskon, että harjoituksen onnistuminen oli tulosta tiiviistä yhteistyöstä järjestäjien kesken, jotka olivat vapaaehtoisesti sitoutuneet tehtävään eivätkä vain työnkuvansa vuoksi.

7.3.11 Yhteistoimintaharjoitus ensiaputaitojen mittarina

Ryhmähaastattelun jäsenet olivat samaa mieltä tehdaspalokuntalaisten kanssa, jotka antoivat kysymykseen arvosanan viisi, että tällaiset mahdollisimman todenmukaiset harjoitukset ovat hyviä ja antavat suhteellisen tarkan kuvan harjoitukseen osallistuvien taidoista. Varsinkin tämän yhteistoimintaharjoituksen tyylinen elämyspedagoginen tilanne, jossa oli mukana fyysistä ja henkistä kuormittavuutta, kertoi tarkkailijoille sekä tehdaspalokunnan (ja tietysti myös pelastuslaitosten ja sairaankuljetuksen) henkilöstölle sen hetkisen operatiivisen kyvyn. Kirjassa Ensihoidon perusteet (Castren ym. 2002, 32) toimituskunta ilmaisee asian hyvin: ”mitään, mitä ei voi mitata, ei tiedetä tarkasti”. Yhteistoimintaharjoitus ja vastausten analysoinnit yhdessä toimivat tehdaspalopäällikölle hyvänä mittarina Hankasalmen Sahan tehdaspalokunnan kyvyistä vuonna 2013.

7.4 SPR:n jäsenen vapaa palaute harjoituksesta

Yhteistoimintaharjoitukseen osallistunut SPR:n vapaaehtoinen jäsen kirjoitti kyselylomakkeeseen myös ns. vapaan palautteen. Hän on palautteessaan tarkentanut arvioitaan muutamista avainsanoista, joita kyselylomakkeella oli. Ensimmäisenä hän kirjoitti turvallisuuden tunteesta. Se, että auttajan läsnäolo luo henkistä hyvän olon tunnetta, rauhoittaa samalla esimerkiksi pulssia, mikä taas vähentää muun muassa veren vuotoa haavoista.

”Oikeassa vastaavassa tilanteessa osakseni saamasta äärimmäisestä rauhallisuudesta ja läsnäolosta olisi merkittävä hyöty potilaille ja heidän mielenrauhalleen. Aivan pieniä taukoja lukuun ottamatta vierelläni oli jatkuvasti joku palohenkilöstöstä vastailemassa jatkuviin, varmasti turhauttaviinkin kysymyksiini. Myöskin sillä, että läsnä oli lähes koko ajan sama ihminen, oli hämmästyttävä vaikutus turvallisuuden tunteeseen”.

Seuraava kommentti tukee mielestäni sitä, että on tärkeää painottaa ensiapukoulutuksissa *ensisijaisten vammojen hoidon* lisäksi myös potilaan tilan tarkkailua, niin peruselintoimintojen kuin muidenkin tarpeiden suhteen.

”Konkreettisella tasolla huomioitavaa on, että vaikka potilaana minulla oli paljon päällä, eikä ulkona ollut loppujen lopuksi edes erikoisen kylmä, olin silti varsinkin lopussa tosi kylmissäni. Aikaa ensimmäisen viltin tuomiseen kului aika kauan ja toisen saamiseen vieläkin enemmän, sillä en shokkitilassani ymmärtänyt käskää tuomaan lisää lämmikettä.”

Tämä kommentti todentaa mielestäni hyvin eron kvantitatiivisen ja havainnoivan tutkimuksen eron vastauksia peilaten. SPR:n jäsen antoi *hoitotaidoista* kvantitatiivisessa tutkimuksessa arvosanan kolme, joka vastaa hänen käsitystään hoitotaidoista kokonaisuutena ja on arviointiasteikolla keskitasoa, mutta kun hän antaa laadullisen arvioinnin, hän kertoo hyvinkin negatiivisesta kokemuksesta. Tämä osoittaa kuinka tärkeätä on valita oikea tutkimusmetodi tutkimuksen tarkoitusta vastaavaksi.

”Todellakin ymmärrän, että harjoituksen aikana oli monia, monia rautoja tulossa, enkä siksi oleta, että täysi keskittyminen olisi pidetty jo löydettyissä potilaissa. Jos kyseessä olisi ollut todellinen tilanne, jalkaani maskeerattu avomurtuma olisi kuitenkin ehtinyt vuotaa havaitsemattomana noin puoli tuntia, sillä minua ei juurikaan tutkittu löytymiseni jälkeen. Shokkitilani kuitenkin huomioitiin erinomaisesti”

”Kaiken kaikkiaan, vaikka kykenin näkemään harjoituksesta vain siivun, harjoituksen hallinta ja koordinointi tuntui sujuvan varsin hyvin. Harjoitukseen osallistuminen oli todella mielenkiintoista ja uutta tietoa antavaa ja olen siksi varsin iloinen, että sain moiseen osallistua.”

SPR:n jäsenen kirjallinen palaute tukee opinnäytetyöhön liittyvien kvantitatiivisen tutkimuksen, ryhmähaastattelun sekä omaa näkemystäni yhteistoimintaharjoituksen järjestämisestä ja onnistumisesta. Erityisen tärkeänä pidän harjoituksen onnistumisen arvioinnin kannalta sitä, että yllä olevan positiivisen lausunnon antoi henkilö, joka oli itse hoitotoimenpiteiden kohteena eikä esimerkiksi sivullisen tarkkailijan roolissa.

KUVA 14. Tehdaspalokuntalaiset suorittamassa alkututkimuksia (© VAPO Timber Oy)

8. POHDINTA

Tämä opinnäytetyöprojekti kesti noin kaksi vuotta ja oli kaksiosainen. Ensimmäinen osa oli tehdaspalokunnan miehistön taitojen ja välineiden kehittämistyötä. Kehittämisessä otettiin huomioon perustaitojen ja -välineiden tarkastaminen ja päivittäminen. Kehitystyön tuloksia mitattiin sitten yhteistoimintaharjoituksella ja kyselylomakkeella. Kehittämistyö oli erittäin mielenkiintoista ja haastavaakin. Samoin vastuunkantaminen kehitystyön ja harjoituksen osalta tuotti positiivista stressiä ja motivaatiota suorittamiseen. Motivaatiani kasvatti myös huomioni koulutettavien halukkuudesta oppia lisää sekä keskittyminen harjoitteluun. Uskon miehistön motivaatiota kasvattaneen se, että olin tavallaan ulkopuolinen kouluttaja sekä se, että uutta tai päivitettyä hoitovälineistöä

saatiin pitkin vuotta. Olin erittäin tyytyväinen kehitystyöhön kokonaisuutena, niin toteutuksen kuin tulostenkin suhteen.

Elämyspedagoginen opetustapa soveltui hyvin ensiapukoulutuksiin, varsinkin kun koulutuskertoja oli kuitenkin suhteellisen vähän käytettävissä. Käytännön harjoittelu vahvistaa lihasmuistia, joka on tärkeätä esimerkiksi jo aikaisemmin mainittuun tyhjiöpatjan venttiilin käsittelyyn. Ryhmähaastateltavien ja oman muistikuvieni mukaan juuri kyseisten venttiilien käytössä on ollut ongelmia pelastuslaitoksenkin miehistöillä kiireellisissä tilanteissa, missä stressireaktiot vaikuttavat pelastajiin. Mitä vaativampaa ja laadukkaampaa hoitoa halutaan antaa ja mitä vähemmän tällaista hoitoa käytännössä annetaan, sitä enemmän tarvitaan ylläpitokoulutusta (Castren ym 2002, 32).

Asiat, joita olisin halunnut kehittää vielä enemmän, ovat elvytystilanteiden hallinta sekä hoitotilanteiden johtaminen. Artikkelin Kohti tehokasta elvytyskoulutusta (Mäkinen ym. 2011) mukaan pelkästään elvytystaitoja olisi kerrattava vuosittain ja mielellään moniammatillisella tilanneharjoittelulla. Elvytystilanteissa Hankasalmen Sahalla kohteeseen hälytetään myös Jyväskylän maalaiskunnan Pelastuslaitoksen Hankasalmen palolaitoksen ensivasteryhmä sekä lähin vapaana oleva sairaankuljetusyksikkö, joten tämä hälytysprotokolla tukee suorittamaamme tilanneharjoittelua. Johtamistaitoa tarvitaan elvytyksen lisäksi muissakin ensivastetehtävissä. Sahalla tilanteen johtajana toimii suurimmaksi osin tehdaspalopäällikkö, mutta myös muiden tulisi saada johtamiskoulutusta tehokkaan ja johdonmukaisen hoitotoiminnan takaamiseksi.

Vaikka yhteistoimintaharjoituksen toteuttaminen jännitti laajuutensa vuoksi, suunnittelu ja toteuttaminen olivat kokemuksina erittäin opettavaisia. Yhtenä tärkeimmistä havainnoista suunnittelutyön kannalta oli, että suunnitteluun kannattaa varata runsaasti aikaa. Konkreettisenä esimerkkinä suunnitteluaiakataulua venyttävästä tekijästä ovat erilaiset lommat (esim. kesä- ja sairauslomat). Mitä useampia avainhenkilöitä suunnittelurinkiin kuuluu, sitä enemmän aikataulujen synkronoinnissa on haastetta. Vaikka tätä harjoitusta oli pääasiallisesti suunnittelemassa kolme henkilöä, niin muita harjoituksen kannalta tärkeitä henkilöitä oli viisi, ja jo tämä määrä aiheutti ajoittain katkoksia suunnittelutyön etenemiseen edellä mainittujen lomien vuoksi.

Toinen asia, johon kiinnitimme suunnitteluvaiheessa paljon huomiota, oli harjoituksen rungon joustavuus. Tämänkokoisessa harjoituksessa on otettava huomioon runsas

muuttujien mahdollisuus. Näitä muuttujia olivat mm. pitkä väli edellisestä harjoituksesta (= aikaisemman harjoituksen kokemusten ja tiedon puute), osallistujien paljous ja harjoitukseen suunniteltujen tapahtumien runsaus. Näitä muuttujia varten harjoitukseen asettamamme kaksi ”pelinrakentajaa” osoittautuivatkin hyväksi keinoksi pitää harjoitus halutussa suunnassa ja katkeamattomana.

Kun tarkastelen opinnäytetyöni kyselyjen tuloksia ja haastatteluja, huomaan yhtenäisyyksiä Juhani Steniuksen (2010) opinnäytetyön kanssa. Myös hänen opinnäytetyöhönsä liittyvän kyselyn mukaan pelastajat osaavat käyttää hoitovälineitä, mutta harjoittelua kaivataan kuitenkin lisää. Mielestäni tämä kertoo mm. auttajien, kuuluvat he sitten mihin palokuntamuotoon tahansa, motivaatiosta ja halusta kehittyä ammattitaidollisesti. Tätä motivaation ja auttamisen halun tärkeyttä osoittaa myös Pelastusalan Taskuoppaan 2009 - 2013 tieto vuodelta 2012, jonka mukaan vakituksia palomiehiä oli n. 3 500, kun taas ei-vakinaisia palomiehiä erilaisissa palokunnissa oli noin 13 300. Näistä ei-vakituisista palomiehistä suurin osa palvelee muualla kuin kaupungeissa, eli kuntataajamissa he saattavat olla ensimmäisenä auttamassa tai sairaankuljetuksen apuna.

LÄHTEET

Ahonen, Reijo & Lehtonen, Eero 2006. Raamin rytkettä ja sirkkelin suihketta Asemankylällä. Hankasalmen Saha 90 vuotta. VAPO Timber Oy.

Ammattikorkeakoululaki 351/2003. Sähköinen säännöskokoelma. www.finlex.fi. Päivitetty 1.6.2014. Luettu 3.6.2014.

Castren, Maaret, Kinnunen, Ari, Paakkonen, Heikki, Pousi, Jouni, Seppälä, Juhani & Väisänen, Olli 2002. Ensihoidon perusteet. pelastusopisto, Suomen Punainen Risti. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hakala, Juha T. 1998. Opinnäytetyö luovasti. Kehittämisen ja tutkimustyön opas. Tampere: Gaudeamus.

Järvensivu, Petri 2011. Vapaaehtoishenkilöstön koulutuksen kehittäminen Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksessa. Satakunnan Ammattikorkeakoulu. Liiketalouden yksikkö. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. <http://www.theseus.fi/bistream/handle/10024/32614/Jarvensivu.Petri.pdf?sequence=1>. Päivitetty kevät 2011. Luettu 28.6.2014.

Karppinen, Seppo 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö. PDF-dokumentti. <http://herkules oulu.fi/isbn9514277554.pdf>. Ei päivitystietoa. Luettu 22.3.2014.

Kovalainen, Matti 2008. Tehdaspalokunnan alkukoulutus. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opettajakoulutuksen kehittämishanke. PDF-dokumentti. <https://www.theseus.fi/bistream/handle/10024/8189/Kovalainen.Matti.pdf?sequence=2>. Ei päivitystietoa. Luettu 22.3.2014

Loivamaa, Pertti 2013. Haastattelu Vapo intrassa. Palopäällikkö. Jyväskylän maalaiskunnan Pelastuslaitos

Mäkinen, Marja, Saari, Leila & Niemi-Murola, Leila 2011. Kohti tehokasta elvytyskoulutusta. Duodecim 5/2011, 473 - 479.

Niskanen, Vesa A. (toim) 1994. Tieteellisten menetelmien perusteita ihmistieteissä. Opiskelijan opas. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Ohje vapaaehtoishenkilöstön koulutuksesta. SPEK. <http://verkkokauppa.spek.fi/file-manager/productfiled/619file1Upload.pdf>. Päivitetty 2004. Luettu 28.6.2014.

Opinnäytetyö osana T & K toimintaa 2006. VirtuaaliAMK. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/...> Päivitetty 5.8.2006. Luettu 3.6.2014.

Pelastuslaki 379/2011. Sähköinen säännöskokoelma. www.finlex.fi. Päivitetty 30.12.2013. Luettu 28.6.2014.

Pelastustoimen taskutilasto 2009 – 2013. Pelastusopiston julkaisu. http://www.pelastusopisto.fi/download/52268_Pelastustoimen_taskutilasto_2009-2013.pdf. Päivitetty 1/2014. Luettu 26.6.2014.

Pulkkinen, Anu 2014. Elämyspedagoginen ohjaaminen. Tiivistelmä. http://www.outwardbound.fi/tiedostot/Kirjallisuus/EP_tiivistelmä.pdf. Ei päivitystietoa. Luettu 27.4.2014.

Räty, Kimmo 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen: ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Lahti: Outward Bound Finland.

Stenius, Juhani 2010. Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen sopimuspalokuntien ensiauttajien kokemus osaamisestaan. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/handle/10024/10894>. Päivitetty 15.3.2010. Luettu 27.4.2014.

Syrjälä, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjänen, Eija & Saari, Seppo 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Tilastokeskus 2011. Palkansaajien työpaikkatapaturmat. Verkkojulkaisu. http://www.tilastokeskus.fi/til/ttap_2011_2013-11-27_kat001_fi.html. Päivitetty 23.11.2011. Luettu 27.4.2014.

Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Juva: WSOY

Ylönen, Janne 2013. Haastattelu Vapo intrassa. Tehdaspalopäällikkö.

Tutkimuslupa Versowood Oy

MAMK

PYYNTÖ

Opinnäytetyön aineiston kokoamiseksi

Laitos, yritys, yhteisö,
jolle pyyntö osoitetaan: Versowood Oy

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia vuoden kestäneen ensiapukoulutuksen kehitysprojektia sekä projektiin liittyneen harjoituksen onnistumista ensihoidon näkökulmasta
Opinnäytetyön kohde, kohderyhmä tai yhteistyötaho kehittämistyössä	Versowood Oy / tehdaspalokunta
Opinnäytetyössä käytettävät menetelmät ja/tai aineiston kokoamistapa	Haastattelut sekä kirjallinen kyselylomake
Aineiston kokoamisen tai kehittämistoiminnan ajankohta	Kevät 2014
Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika	Elokuu 2014
Opinnäytetyön suunnitelma hyväksytty terveysalan laitoksella	----3- päivänä -----helmikuuta 2014 Paula Mäkeläinen opettaja
Opinnäytetyön ohjaajat ja heidän yhteystietonsa	Elina Jouppila-Kupiainen elina.jouppila-kupiainen@edu.mamk.fi
Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot	
Nimi: Miikka Holmavuo puh. 046-5562356	
Osoite: Valkolantie 8 B 7, 41520 Hankasalmi	

Anomus käsitelty 15.3.2014

☒ lupa myönnetty☐ lupa eväetty, peruste:

Janne Mäkeläinen

PYYNTÖ

Opinnäytetyön aineiston
kokoamiseksiLaitos, yritys, yhteisö,
jolle pyyntö osoitetaan: **SPR Hankasalmi**

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia vuoden kestäneen ensiapukoulutuksen kehitysprojektia sekä projektiin liittyneen harjoituksen onnistumista ensihoidon näkökulmasta	
Opinnäytetyön kohde, kohderyhmä tai yhteistyötaho kehittämistyössä	Versowood Oy / tehdaspalokunta	
Opinnäytetyössä käytettävät menetelmät ja/tai aineiston kokoamistapa	Haastattelut sekä kirjallinen kyselylomake	
Aineiston kokoamisen tai kehittämistoiminnan ajankohta	Kevät 2014	
Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika	Elokuu 2014	
Opinnäytetyön suunnitelma hyväksytty terveysalan laitoksella	----3- päivänä -----helmikuuta 2014	Paula Mäkeläinen opettaja
Opinnäytetyön ohjaajat ja heidän yhteystietonsa	Elina Jouppila-Kupiainen elina.jouppila-kupiainen@edu.mamk.fi	
Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot		
Nimi: Miikka Holmavuo puh. 046-5562356		
Osoite: Valkolantie 8 B 7, 41520 Hankasalmi		

Anomus käsitelty 9 3 2014

lupa myönnetty

lupa evätty, peruste: _____

HANKASALMEN PUNAINEN RISTI

TERHI RISTINEN

Allekirjoitus

TERHI RISTINEN

EA-VASTAANVA

HARJOITUKSEN POTILAAT JA TAVOITTEET

Potilas 1 (pää jäänyt raskaan tavaralle)

- ⑩ ei hengitä
- ⑩ ei reagoi ravisteluun/puhutteluun
- ⑩ päässä merkittävä ruhje

TAVOITE

- alle 30 sek > ei toimenpiteitä, kuollut

Potilas 2 (kova isku päähän)

- ⑩ sekava, kouristaa
- ⑩ haava päässä, disorientoituu
- ⑩ vitaaliarvot ok
- ⑩ istuu jossain, höpisee omiaan

TAVOITE

- hätäsiirto ja sen jälkeen valvonta (saa karata jos ei valvontaa)

Potilas 3 (saa sydänkohtauksen hakiessaan raskasta pelastustavaraa)

- ⑩ mahallaan
- ⑩ huulet sinertää
- ⑩ kylmän hikinen
- ⑩ rad +
- ⑩ Jarnolta EKG
- ⑩ konsultointi FINN-HEMS 60 (Hks ta lääkäri Hanna Vehniäinen-Hämäläinen)

TAVOITE

- ABC
- löydöksen mukainen hoito

Potilas 4 (puristuksissa piilossa)

- ⑩ vitalit ok
- ⑩ sääriluun avomurtuma
- ⑩ shokki, ei huutele

TAVOITE

- kauhapaari > tyhjiöpatja > reponointi

Potilas 5 (palomies putoaa yläkerrasta)

- ⑩ tajuton
- ⑩ nilkan virheasento

TAVOITE

- varusteiden turvallinen poisto
- ABC
- turvallinen siirto

Harjoitussuunnitelma 10.6.2013

Aika:	Lauantaina 23.11.2013 klo 9.00-16
Paikka:	Vapo Timber OY Hankasalmen saha
Osallistuu:	Hankasalmen, Lievestuoreen ja Vapon sahan palokunnat sekä ensihoito
Tavoite:	Kehittää usean palokunnan toiminnan yhteensovittamista ja ensihoidon kanssa tapahtuvaa yhteistoimintaa onnettomuustilanteessa sekä harjoitella viestiliikennettä ja pelastustoiminnan johtamista.
Toteutus:	Simuloidaan mahdollinen onnettomuustilanne, jonka jälkeen pelastustoimen ja ensihoidon resurssien toimintaa. Sovelletaan käytössä oleviin resursseihin ja toteutetaan toimenpiteet valmiiksi suunniteltuihin tilanteisiin asti.
Turvallisuus:	Harjoituksen aikana paikalla on vähintään ensivasteyksikkö ja suurimman osan ajasta ensihoidonyksikkö. Jos joku huomaa välittömästi henkeen tai terveyteen liittyvän vaaran niin huutaa "tosi vaara", jonka kaikki toistavat ja harjoitus keskeytetään, jonka jälkeen harjoituksen johtaja antaa toimintaohjeet.

Harjoitussuunnitelman luonnos

Harjoituksen roolit

Harjoituksen johto: Pertti Loivamaa
Tarkkailijat: Pertti Loivamaa
Tapio Viitanen
Aaro Lampinen
Jarno Pirkkalainen EH
Ville Kovanen
Miikka Holmavuo EH

Asiantuntijat: Janne Ylönen
Vesa Levänen

P33: Juha Hämäläinen
P3512: Heikki Sarinko
P351: Väinö Laitinen
P321: ?
P421: ?

Potilaat: Nukke -> puristuksissa, x1
Sekava ->kouristaa
Tajuton
Puristuksissa piilossa

Valokuvaus: ?
Kirjuri: ?

Onnettomuustilanteen kuvaus:

Vapon sahalla sähkömoottorin laakerivian takia tapahtunut pölyräjähdys, jonka seurauksena on syttynyt tulipalo lajittelulaitoksen hakkuritilassa. Räjähdysten seurauksena 3 ihmistä on loukkaantunut ja palo on päässyt leviämään lajittelulaitoksen lajittelulinjastolle.

Harjoitussuunnitelman luonnos

Hälytysilmoitus:

442A Räjähdytys, keskisuuri, RKS 33, RKS 3512, RKS 351, RKS 321, RKS 323, Vapo Timber OY Hankasalmen saha, Kuuhankavedentie 24-26, pölyräjähdys, josta syttynyt tulipalo, useita loukkaantuneita.

Aikataulu:

9.00 - 10.45 Harjoituksen avaus

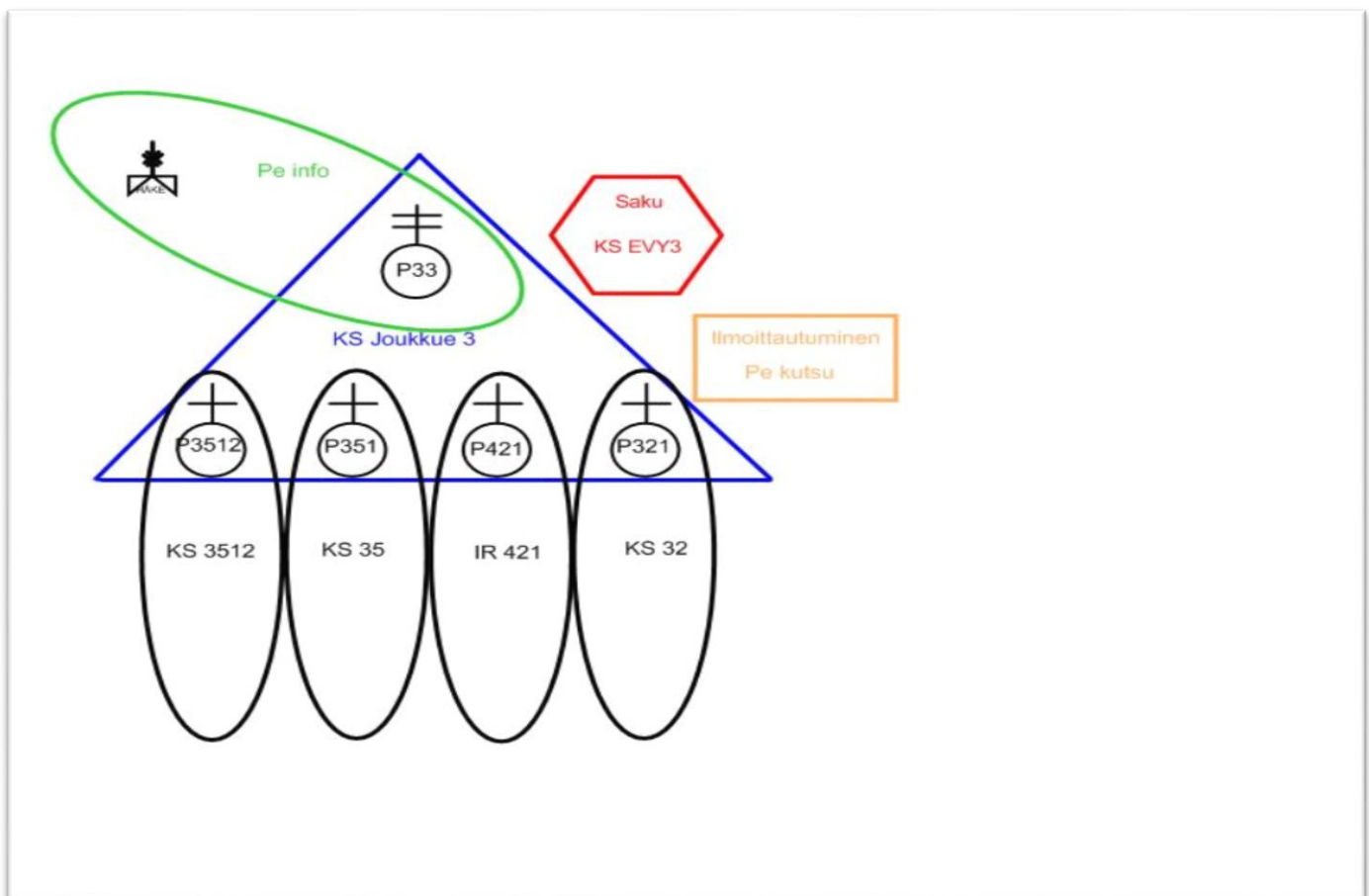
10.45 - 11.30 Ruokailu

11.30 - 14.00 Harjoitus

14.00 - 14.30 Palaute

14.30 - Kaluston huolto

Viestiliikenne: Ensihoito + pelastustoiminta

Miikka Holmavuo

OPINNÄYTETYÖ
Kyselylomake Versowood OyHoitotyön koulutusohjelma
S252KA

Teen opinnäytetyöni Versowood Oy:n (entinen VAPO Timber Oy) tehdaspalokunnan ensiapukoulutuksen kehittämisprojektista 2012 - 2013 ja siihen liittyvästä yhteisharjoituksesta joka toteutettiin Hankasalmen sahalla 23.11.2013. Olitte harjoituksessa mukana tehdaspalokunnan jäsenenä. Haluaisin kysellä Sinulta muutamia kysymyksiä jotka auttavat minua arvioimaan harjoitukseen osallistuneiden palomiesten ja sairaankuljettajien toimintaa onnettomuustilanteessa.

Ilmoita seuraavista parhaiten Sinun mielestäsi sopivin vaihtoehto (numero arvo 1-5)

HARJOITUS

huono

hyvä

1

2

3

4

5

1. Auttajien *ammattitaito* yleisesti? _____
(jos pystyit tekemään havaintoja myös Hankasalmen ja Lievestuoreen palokunnista sekä sairaankuljetuksesta niin arvioi heidät myös erikseen)

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____

2. Jos olit hoitamassa potilaita, kuinka hyvin omasta mielestäsi loit *turvallisuuden tunnetta* potilaalle/potilaille? _____

1. Kuinka hyvin osasit mielestäsi *hoitovälineiden* käytön (esim. eri mittaukset, sitomiset, tukemiset, parit)? _____
(jos pystyit tekemään havaintoja myös Hankasalmen ja Lievestuoreen palokunnista sekä sairaankuljetuksesta niin arvioi heidät myös erikseen)

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____

2. Miten arvioisit omaa *hoitotyötäsi* yleisesti (esim. rauhallisuus, sanallinen viestintä)? _____
(jos pystyit tekemään havaintoja myös Hankasalmen ja Lievestuoreen palokunnista sekä sairaankuljetuksesta niin arvioi heidät myös erikseen)

Kyselylomake Versowood Oy

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____

3. Millaiseksi arvioit hoitoketjun *pituuden* (aika siitä kun kohtasit potilaan siihen kun hänet luovutettiin sairaankuljettajille)? _____

4. Kuinka hyvin mielestäsi *otit huomioon/hoidit* potilaan/potilaiden ensisijaista oiretta (avomurtuma/sekavuus/sydänkohtaus) yleisesti? _____
(jos pystyit tekemään havaintoja myös Hankasalmen ja Lievestuoreen palokunnista sekä sairaankuljetuksesta niin arvioi heidät myös erikseen)

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____

5. Kuinka hyvin erotit *oman organisaatiosi tilanteen johtajat ja päälliköt* yleisesti? _____
(jos pystyit tekemään havaintoja myös Hankasalmen ja Lievestuoreen palokunnista sekä sairaankuljetuksesta niin arvioi heidät myös erikseen)

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____

6. Kuinka hyvin mielestäsi *toimintaa johdettiin* yleisesti?

* tehdaspalokuntaa _____

* palokuntaa (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssitoimintaa _____

9. Kuinka hyvin eri auttajaryhmien *yhteistyö* mielestäsi toimi? _____

10. Kuinka hyvin mielestäsi harjoitus oli *järjestetty* yleisesti (alkutoimenpiteet, itseharjoitus, tiedottaminen, harjoituksen päättäminen)? _____

11. Kuinka hyvin tällainen harjoitus mielestäsi sopii *mittariksi* ensiaputaitojen arviointiin? _____

ENSIAPUKOULUTUS 11/2012 – 11/2013

	huono		ei muutosta		hyvä
	1	2	3	4	5
1. Miten mielestäsi tehdaspalokunnan ensiapuvälineistö kehittyi 11/2012 – 11/2013? _____
 2. Miten olet mielestäsi kehittynyt ensiaputaitoja ajatellen 11/2012 jälkeen? _____
 3. Miten tehdaspalokunnan valmius hoitaa ensiaputilanteita on kokonaisuutena (välineistö + hoitotaidot) kehittynyt? _____
 4. Millainen motivaatio Sinulla on harjoitella ensiaputaitoja? _____
 5. Millaiseksi koet tehdaspalokunnan ensiaputoiminnan kehittämisen tarpeen nykyisestä tasosta (1 = nykytasosta voitaisiin karsia paljon, 2 = nykyisestä tasosta voidaan vähän karsia, 3= nykyinen taso on hyvä, 4 = tarve, 5 = kova tarve)? _____

Kiitos vastauksistasi!

Miikka Holmavuo

OPINNÄYTETYÖ
Kyselylomake SPR/Hankasalmi

Hoitotyön koulutusohjelma
 S252KA

Teen opinnäytetyöni Versowood Oy:n (entinen VAPO Timber Oy) tehdaspalokunnan ensiapukoulutuksen kehittämisprojektista 2012 - 2013 ja siihen liittyvästä yhteis-harjoituksesta joka toteutettiin Hankasalmen sahalla 23.11.2013. Olitte harjoituksessa mukana räjähdysonnettomuuden uhrin roolissa. Haluaisin kysellä Sinulta muutamia kysymyksiä jotka auttavat minua arvioimaan harjoitukseen osallistuneiden palomiesten ja sairaankuljettajien toimintaa auttaessaan Sinua.

Ilmoita seuraavista parhaiten Sinun mielestäsi sopivin vaihtoehto

VÄITTÄMÄ

huono

hyvä

1

2

3

4

5

1. Auttajien *ammattitaito* yleensä _____
 (jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)
 * tehdaspalokunta _____
 * palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____
 * ambulanssi _____
2. *Turvallisuuden tunne* auttajien läsnä ollessa _____
 (jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)
 * tehdaspalokunta _____
 * palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____
 * ambulanssi _____
3. Mahdollisten *hoitovälineiden käyttö* yleensä (esim. eri mittaukset, sitomiset, tukemiset, parit) _____
 (jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)
 * tehdaspalokunta _____
 * palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____
 * ambulanssi _____

Kyselylomake SPR ry

4. Auttajien *hoitotyö* yleisesti (esim. rauhallisuus, sanallinen viestintä) _____
(jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)
* tehdaspalokunta _____

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____
5. Hoitotyön *kesto* auttajien kohtaamisesta ambulanssikuljetukseen _____
6. Sinulla oli ensisijaisena oireena joko avomurtuma tai sekavuus. Kuinka hyvin auttajat *ottivat huomioon/hoitivat* ensisijaista oiretta yleisesti? _____
(jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)

* tehdaspalokunta _____

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____
7. Kuinka hyvin erotit *auttajista tilanteen johtajat ja päälliköt* yleensä? _____
(jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)

* tehdaspalokunta _____

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____
8. Kuinka hyvin mielestäsi *toimintaa johdettiin* yleisesti? _____
(jos pystyit erottamaan eri auttajaryhmät, niin arvioi heidät myös alle erikseen)

* tehdaspalokunta _____

* palokunta (Hankasalmi/Lievestuore) _____

* ambulanssi _____
9. Kuinka hyvin eri auttajaryhmien *yhteistyö* mielestäsi toimi? _____
10. Kuinka hyvin mielestäsi harjoitus oli *järjestetty* yleisesti (alkutoimenpiteet, itse harjoitus, tiedottaminen, harjoituksen päättäminen)? _____
11. Vapaa palaute (ei ”pakollinen”):